

Βρυξέλλες, 27 Ιουνίου 2018
(OR. en)

10582/18

RC 18

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τον Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	18 Ιουνίου 2018
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2018) 482 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2017

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2018) 482 final.

σνημμ.: COM(2018) 482 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 18.6.2018
COM(2018) 482 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2017

{SWD(2018) 349 final}

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2017

1. Εισαγωγή

Το 2017 ήταν η 60ή επέτειος της υπογραφής της Συνθήκης της Ρώμης, η οποία έθεσε τα θεμέλια για τη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό σημαίνει ότι και η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ εφαρμόζεται επίσης εδώ και περισσότερα από εξήντα έτη. Πράγματι, ήδη από την πρώτη ημέρα ύπαρξής της, η ΕΕ διαθέτει κανόνες που προασπίζονται τον θεμιτό, ανόθευτο ανταγωνισμό.

Τις τελευταίες δεκαετίες, η πολιτική ανταγωνισμού έχει επιφέρει σημαντική διαφορά στις ζωές των ανθρώπων: παρότι οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορεί να μην γνωρίζουν πάντοτε τους κανόνες ανταγωνισμού, συναλλάσσονται με την αγορά σε καθημερινή βάση. Ο ανταγωνισμός ωθεί τις επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται σε αξιοκρατική βάση –όσον αφορά τις τιμές, την ποιότητα και την καινοτομία– και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των καταναλωτών. Ωθώντας τις εταιρείες να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους, ο ανταγωνισμός δίνει εξουσία στους καταναλωτές.

Επιπλέον, επί δεκαετίες, όλες οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ενιαία αγορά μπορούσαν να βασίζονται σε μια σταθερή δέσμη κανόνων και στην αμερόληπτη εφαρμογή τους. Η αυστηρή, συνεπής και προβλέψιμη επιβολή του νόμου στέλνει το σαφές μήνυμα ότι σε κάθε εταιρεία παρέχονται ισότιμες συνθήκες λειτουργίας και ίσες ευκαιρίες επιτυχίας.

Η επιβολή της νομοθεσίας ανταγωνισμού διασφαλίζει ότι ένας κόσμος παγκόσμιου εμπορίου και παγκόσμιων επιχειρήσεων μπορεί να είναι ένας κόσμος που παρέχει δίκαιες ευκαιρίες στις μικρές επιχειρήσεις και στα φυσικά πρόσωπα. Επιπλέον, οι κανόνες ανταγωνισμού διασφαλίζουν ότι όλες οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ενιαία αγορά υπόκεινται στους ίδιους κανόνες – είτε είναι μεγάλες είτε μικρές, και από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου και αν προέρχονται.

Η πολιτική ανταγωνισμού αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα για την υποστήριξη των πολιτικών προτεραιοτήτων της Επιτροπής. Το 2017 οι δράσεις που αναλήφθηκαν στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού συνέβαλαν στην υλοποίηση του θεματολογίου της Επιτροπής, αποφέροντας αποτελέσματα στους τομείς που είναι σημαντικοί για τους Ευρωπαίους πολίτες. Η ψηφιακή οικονομία, η ενέργεια, ο φαρμακευτικός και αγροχημικός τομέας, οι βιομηχανίες δικτύων και οι χρηματοπιστωτικές αγορές συγκαταλέγονται στους τομείς στους οποίους οι προσπάθειες που καταβάλλονται στο πλαίσιο της πολιτικής ανταγωνισμού συνέχισαν να κάνουν τη διαφορά για τους Ευρωπαίους καταναλωτές.

Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών, ώστε τα οφέλη του ανταγωνισμού να μπορούν να πολλαπλασιαστούν και να διαδοθούν σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ. Παράλληλα, η Επιτροπή ενώνει τις δυνάμεις της με φορείς ανταγωνισμού σε ολόκληρο τον κόσμο για την επίτευξη πραγματικά ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τα τελευταία εξήντα έτη, η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ ενισχύει τη θέση των επιχειρήσεων και των καταναλωτών, διασφαλίζοντας ότι τα οφέλη του θεμιτού ανταγωνισμού είναι απτά για κάθε επιχείρηση και κάθε πολίτη.

Η παρούσα έκθεση αποτελεί μια μη εξαντλητική σύνοψη των δραστηριοτήτων της Επιτροπής στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού κατά τη διάρκεια του 2017. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής και στον δικτυακό τόπο της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού¹.

2. Πιο αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας ανταγωνισμού

Η αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας ανταγωνισμού παρέχει στους καταναλωτές της ΕΕ τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση σε καλύτερα προϊόντα και ευρύτερο φάσμα επιλογών. Με την καταπολέμηση των αντιανταγωνιστικών πρακτικών διασφαλίζεται επίσης ότι οι ανοικτές αγορές λειτουργούν προς όφελος όλων. Ωστόσο, για την επίτευξη του σκοπού αυτού, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι κάθε Ευρωπαίος απολαμβάνει την ίδια προστασία.

Για περισσότερα από δέκα έτη, η Επιτροπή και οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών συνεργάζονται στενά για την επιβολή των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού (ΕΔΑ)². Το δίκτυο αυτό στηρίζει τη συνεπή εφαρμογή των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ από όλους τους φορείς επιβολής: όταν πρόκειται για την επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού, δεν θα πρέπει να έχει σημασία πού είναι εγκατεστημένη μια εταιρεία εντός της ενιαίας αγοράς.

Τον Μάρτιο του 2017 η Επιτροπή πρότεινε νέους κανόνες προκειμένου οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών να μπορούν να επιβάλλουν αποτελεσματικότερα τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της ΕΕ³ (το αποκαλούμενο δίκτυο «ΕΔΑ+»). Στόχος της πρότασης είναι να παρασχεθούν περαιτέρω αρμοδιότητες στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών και να διασφαλιστεί ότι διαθέτουν όλα τα απαιτούμενα εργαλεία για την επίτευξη του σκοπού αυτού.

ΕΔΑ+: με ποιον τρόπο θα ενισχύσει η προτεινόμενη οδηγία τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού της ΕΕ

Όταν εγκριθούν, οι προτεινόμενοι κανόνες θα παράσχουν στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού μια στοιχειώδη κοινή δέσμη μέσων και αποτελεσματικές εξουσίες επιβολής του νόμου, εξασφαλίζοντας ότι:

- α) θα ενεργούν ανεξάρτητα κατά την επιβολή των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ και θα εργάζονται με πλήρη αμεροληψία, χωρίς να δέχονται υποδείξεις από δημόσιες ή ιδιωτικές οντότητες·
- β) θα διαθέτουν τους αναγκαίους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για να φέρουν εις πέρας το έργο τους·

¹ http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

² Βλέπε ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, της 9ης Ιουλίου 2014, *Μια δεκαετία επιβολής της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας δυνάμει του κανονισμού 1/2003: Επιτεύγματα και μελλοντικές προοπτικές*, COM(2014) 453, διατίθεται στη διεύθυνση <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52014DC0453>.

³ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την παροχή αρμοδιοτήτων στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ώστε να επιβάλλουν αποτελεσματικότερα τους κανόνες και για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, COM/2017/0142 final, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/antitrust/proposed_directive_el.pdf.

γ) θα έχουν όλες τις εξουσίες που χρειάζονται για να συγκεντρώνουν όλα τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, όπως το δικαίωμα έρευνας σε κινητά τηλέφωνα, φορητούς υπολογιστές και υπολογιστές ταμπλέτες·

δ) θα διαθέτουν επαρκή μέσα ώστε να επιβάλλουν αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις για παραβάσεις των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ. Η πρόταση διασφαλίζει ότι οι έννοιες της επιχείρησης, της ευθύνης της μητρικής εταιρείας και της διαδοχής εφαρμόζονται σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ώστε οι εταιρείες να μην μπορούν να αποφύγουν πρόστιμα προβαίνοντας σε εταιρική αναδιάρθρωση. Οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού θα είναι επίσης σε θέση να προχωρούν στην αναγκαστική είσπραξη προστίμων από εταιρείες που παραβαίνουν τους κανόνες και οι οποίες δεν έχουν νόμιμη παρουσία στην επικράτειά τους. Το στοιχείο αυτό είναι σημαντικό, δεδομένου ότι ολοένα και περισσότερες εταιρείες δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο·

ε) θα εφαρμόζουν εναρμονισμένες βασικές προϋποθέσεις για τα προγράμματα επεικούς μεταχείρισης και κοινό σύστημα συνοπτικών αιτήσεων, στοιχεία που ενθαρρύνουν τις εταιρείες να υποβάλλουν αποδείξεις σχετικά με παράνομες συμπράξεις. Με αυτόν τον τρόπο θα αυξηθούν τα συνολικά κίνητρα για τη συμμετοχή των εταιρειών σε προγράμματα επεικούς μεταχείρισης και για την αναφορά της συμμετοχής τους σε σύμπραξη.

Στην πρόταση της Επιτροπής υπογραμμίζεται η σημασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εταιρειών και επιβάλλεται στις αρχές η υποχρέωση να παρέχουν κατάλληλες διασφαλίσεις για την άσκηση των εξουσιών τους, σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και τις γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ.

Η πρόταση για νέους κανόνες έχει τη μορφή οδηγίας η οποία θα καταστήσει δυνατό τον σεβασμό των εθνικών ιδιαιτεροτήτων. Η οδηγία έχει διαβιβαστεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο προς έκδοση, σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Αφού εκδοθεί, τα κράτη μέλη πρέπει να μεταφέρουν τις διατάξεις της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

Ένα νέο εργαλείο για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος

Μέχρι σήμερα, η πλειονότητα των συμπράξεων εντοπίζονταν μέσω του προγράμματος επεικούς μεταχείρισης της Επιτροπής, το οποίο επιτρέπει στις επιχειρήσεις να γνωστοποιούν τη συμμετοχή τους σε σύμπραξη με αντάλλαγμα τη μείωση του προστίμου που θα τους επιβληθεί. Τον Μάρτιο του 2017 η Επιτροπή δρομολόγησε ένα νέο ανώνυμο εργαλείο καταγγελιών, το οποίο παρέχει επίσης τη δυνατότητα σε πρόσωπα που έχουν γνώση της ύπαρξης ή της λειτουργίας σύμπραξης, ή άλλου είδους παραβάσεων των αντιμονοπωλιακών κανόνων, να συμβάλουν στον τερματισμό τέτοιων πρακτικών⁴.

Εάν υπάρχει ανησυχία ότι επιχειρηματικές πρακτικές ενδέχεται να παραβαίνουν το δίκαιο του ανταγωνισμού, το νέο αυτό εργαλείο μπορεί να συμβάλει στη διόρθωση της κατάστασης μέσω της παροχής πληροφοριών, με παράλληλη διατήρηση της ανωνυμίας. Οι γνώσεις εκ των έσω μπορούν να αποδειχθούν ισχυρό εργαλείο στις προσπάθειες της Επιτροπής για την αποκάλυψη συμπράξεων και άλλων αντιανταγωνιστικών πρακτικών. Το νέο σύστημα αυξάνει την πιθανότητα εντοπισμού και δίωξης και, ως εκ τούτου, είναι σε θέση να αποτρέψει περαιτέρω την είσοδο ή παραμονή των επιχειρήσεων σε συμπράξεις ή την υιοθέτηση άλλου είδους παράνομης αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς. Οι πληροφορίες μπορούν να συμβάλουν στην επιτυχή έκβαση των ερευνών της Επιτροπής άμεσα και πιο αποτελεσματικά προς όφελος των καταναλωτών και της οικονομίας της ΕΕ συνολικά.

⁴ Βλέπε <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

Τα αριθμητικά στοιχεία μετά τους πρώτους μήνες χρήσης είναι θετικά και δείχνουν ότι οι μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος χρησιμοποιούν τον νέο διάυλο. Λαμβάνονται μηνύματα σε τακτική βάση.

«Μικρή έμφαση στα λιγότερο σημαντικά θέματα» – προς μια αποτελεσματικότερη πολιτική για τις κρατικές ενισχύσεις

Σύμφωνα με την προσέγγιση της Επιτροπής «μεγάλη έμφαση στα σημαντικά θέματα και μικρή έμφαση στα λιγότερο σημαντικά θέματα», ένας αισθητά μεγαλύτερος αριθμός λιγότερο σημαντικών και μη προβληματικών μέτρων κρατικής ενίσχυσης εξαιρούνται πλέον από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης μέσω του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, με αντάλλαγμα την ενίσχυση των ελέγχων σε επίπεδο κρατών μελών, τη μεγαλύτερη διαφάνεια και την καλύτερη αξιολόγηση του αντίκτυπου της ενίσχυσης⁵. Στις 17 Μαΐου η Επιτροπή επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία στους λιμένες και τους αερολιμένες και συμπεριέλαβε περαιτέρω απλουστεύσεις σε άλλους τομείς, όπως πολιτιστικά έργα και αθλητικές εγκαταστάσεις πολλαπλών χρήσεων, καθώς και την καταβολή αποζημίωσης σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ⁶. Με τον τρόπο αυτόν αναμένεται να διευκολυνθούν οι δημόσιες επενδύσεις προς υποστήριξη των κοινών στόχων της Επιτροπής για την απασχόληση και την ανάπτυξη, το κλίμα, την καινοτομία και την κοινωνική συνοχή.

Η Επιτροπή συνέχισε να παρέχει καθοδήγηση στις αρχές των κρατών μελών μέσω των αποκαλούμενων «πλεγμάτων ανάλυσης» σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια χρηματοδότηση έργων υποδομής, τα οποία αναθεωρήθηκαν λαμβανομένης υπόψη της έκδοσης της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης το 2016⁷. Ο τροποποιημένος γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία και τα πλέγματα ανάλυσης διευκολύνουν την ταχύτερη υλοποίηση των επενδύσεων σε υποδομές, παρέχοντας παράλληλα πλήρη ασφάλεια δικαίου στους φορείς υλοποίησης έργων και στις αρχές χορήγησης ενισχύσεων.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής διευκόλυναν τη συμμόρφωση με τις διατάξεις περί διαφάνειας του εκσυγχρονισμού των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις αναπτύσσοντας, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, την εφαρμογή Transparency Award Module (TAM) – ένα νέο εργαλείο πληροφορικής για την υποβολή και τη δημοσίευση στοιχείων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις⁸. Μέχρι το τέλος Οκτωβρίου 2017, 24 κράτη μέλη είχαν εγγραφεί στην εφαρμογή Transparency Award Module. Περίπου 15 000 χορηγήσεις ενισχύσεων έχουν δημοσιευθεί από 22 κράτη μέλη.

Η Επιτροπή στηρίζει επίσης τα κράτη μέλη στο πλαίσιο πολυμερούς εταιρικής σχέσης, όπως η ομάδα εργασίας για την υλοποίηση του εκσυγχρονισμού των κανόνων για τις κρατικές

⁵ Βλ. δελτίο Τύπου «2017 Scoreboard confirms benefits of modernisation leading to quicker implementation on the ground of public support by Member States», IP/18/263 της 16ης Ιανουαρίου 2018, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-263_en.htm.

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1084 της Επιτροπής, της 14ης Ιουνίου 2017, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 όσον αφορά τις ενισχύσεις για τις λιμενικές και αερολιμενικές υποδομές, τα όρια κοινοποίησης για τις ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς και για τις ενισχύσεις για αθλητικές υποδομές και πολυλειτουργικές ψυχαγωγικές υποδομές, καθώς και τα καθεστώτα περιφερειακών ενισχύσεων λειτουργίας για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 όσον αφορά τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών – διατίθεται στη διεύθυνση <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

⁷ ΕΕ C 262 της 19.7.2016, σ. 1.

⁸ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε την εφαρμογή Transparency Award Module, διατίθεται στη διεύθυνση <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?id=changeLanguage>.

ενισχύσεις. Η ομάδα παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τα οικεία συστήματα ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων και λειτουργεί ως δίκτυο για τη διενέργεια άτυπων συζητήσεων σχετικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και με την Επιτροπή.

3. Αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της ψηφιακής ενιαίας αγοράς

Η ψηφιακή τεχνολογία αποτελεί πλέον αναπόσπαστο μέρος της ζωής των Ευρωπαίων πολιτών στο σπίτι, στον χώρο εργασίας, κατά τη διάρκεια των σπουδών ή των ταξιδιών τους. 360 εκατομμύρια Ευρωπαίοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο καθημερινά, ενώ σχεδόν το 60 % εξ αυτών αποκτούν πρόσβαση μέσω κινητών ή έξυπνων τηλεφώνων. Για τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση των νέων ευκαιριών που διανοίγονται, η Ευρώπη χρειάζεται μια πραγματικά συνδεδεμένη ψηφιακή ενιαία αγορά. Η πολιτική ανταγωνισμού αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής της Επιτροπής για τη βελτίωση και την ενίσχυση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς, με τη δημιουργία νέας ανάπτυξης και εκατοντάδων χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας⁹.

Επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας για την υποστήριξη της καινοτομίας στις διαδικτυακές αγορές

Στον ψηφιακό τομέα, είναι καίριας σημασίας να μην επιτρέπεται σε επιτυχημένες εταιρείες, οι οποίες κατέχουν δεσπίζουσα θέση στην αγορά, να χρησιμοποιούν την ισχύ τους με σκοπό την παύση του ανταγωνισμού, διότι με τον τρόπο αυτόν μπορεί εντέλει να θιγεί σημαντικά η καινοτομία.

Τον Ιούνιο του 2017 η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Google καταχράστηκε τη δεσπίζουσα θέση της στην αγορά ως μηχανή αναζήτησης, προωθώντας τη δική της υπηρεσία σύγκρισης τιμών στις οικείες σελίδες αποτελεσμάτων αναζήτησης¹⁰.

Η υπόθεση «Google Shopping»: διεύρυνση των επιλογών για τους καταναλωτές

Το εμβληματικό προϊόν της Google είναι η μηχανή αναζήτησης της Google, η οποία παρέχει αποτελέσματα αναζήτησης στους καταναλωτές, οι οποίοι πληρώνουν για την εν λόγω υπηρεσία δίνοντας ως αντάλλαγμα δικά τους δεδομένα. Το 2004 η Google εισήλθε στη χωριστή αγορά υπηρεσιών σύγκρισης τιμών στην Ευρώπη με ένα προϊόν που ονομάζεται πλέον «Google Shopping». Από το 2008 η Google άρχισε να εφαρμόζει στις ευρωπαϊκές αγορές μια στρατηγική για την ευνοϊκή μεταχείριση της δικής της υπηρεσίας σύγκρισης τιμών η οποία βασιζόταν στη δεσπίζουσα θέση της Google στη γενική διαδικτυακή αναζήτηση, αντί να ανταγωνίζεται αξιοκρατικά στις αγορές σύγκρισης τιμών. Η Google παρείχε συστηματικά περιοπτη θέση στη δική της υπηρεσία σύγκρισης τιμών και υποβίβαζε τις ανταγωνιστικές υπηρεσίες σύγκρισης τιμών στα οικεία αποτελέσματα αναζήτησης. Από στοιχεία προέκυψε ότι ακόμη και η ανταγωνιστική υπηρεσία με την πλέον υψηλή κατάταξη εμφανιζόταν κατά μέσο όρο μόλις στην τέταρτη σελίδα των αποτελεσμάτων αναζήτησης της Google, ενώ άλλες εμφανίζονταν ακόμη πιο κάτω. Η υπηρεσία σύγκρισης τιμών της Google δεν υπόκειτο στους αλγόριθμους γενικής αναζήτησης Google, ούτε υποβιβάζονταν. Κατά συνέπεια, η υπηρεσία σύγκρισης τιμών της Google ήταν πολύ περισσότερο ορατή στους καταναλωτές στα αποτελέσματα αναζήτησης της Google, σε σύγκριση με τις ανταγωνιστικές υπηρεσίες σύγκρισης τιμών.

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι οι καταναλωτές κάνουν κλικ πολύ συχνότερα στα αποτελέσματα που είναι περισσότερο ορατά, ήτοι σε εκείνα με την υψηλότερη κατάταξη στα αποτελέσματα αναζήτησης

⁹ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_el.

¹⁰ Υπόθεση AT.39740 *Google search (Shopping)*, βλέπε IP/17/1784 της 27ης Ιουνίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1784_el.htm.

της Google. Ως αποτέλεσμα των παράνομων πρακτικών της Google, η κίνηση στην υπηρεσία σύγκρισης τιμών της Google αυξήθηκε σημαντικά, ενώ οι ανταγωνιστές υπέστησαν πολύ μεγάλες ζημίες όσον αφορά την κίνηση, σε διαρκή βάση.

Η Επιτροπή επέβαλε στην Google πρόστιμο ύψους 2,42 δισ. EUR για παράβαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ. Στην απόφαση της Επιτροπής διατάχθηκε επίσης η Google να συμμορφωθεί με την αρχή της παροχής ίσης μεταχείρισης σε ανταγωνιστικές υπηρεσίες σύγκρισης τιμών σε σχέση με τη δική της υπηρεσία.

Η δεσπόζουσα θέση στην αγορά δεν είναι, αυτή καθαυτή, παράνομη βάσει των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ. Ωστόσο, οι εταιρείες οι οποίες κατέχουν δεσπόζουσα θέση φέρουν ιδιαίτερη ευθύνη να μην καταχρώνται την ισχυρή τους θέση στην αγορά περιορίζοντας τον ανταγωνισμό, είτε στην αγορά στην οποία κατέχουν δεσπόζουσα θέση είτε σε χωριστές, αλλά συνδεδεμένες, αγορές. Η συμπεριφορά της Google στέρησε από άλλες εταιρείες την ευκαιρία να ανταγωνιστούν αξιοκρατικά και να καινοτομήσουν και, συνεπώς, παρέβη τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της ΕΕ. Το σημαντικότερο, στέρησε από τους Ευρωπαίους καταναλωτές τη δυνατότητα για πραγματική επιλογή υπηρεσιών και για πλήρη αξιοποίηση των οφελών της καινοτομίας.

Η Επιτροπή συνεχίζει να διερευνά την πιθανή κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης από την Google σε δύο ακόμη περιπτώσεις, οι οποίες αφορούν κινητές εφαρμογές και υπηρεσίες (Android¹¹) και τις διαφημίσεις αναζήτησης της Google που εμφανίζονται σε άλλους δικτυακούς τόπους (AdSense¹²).

Η Επιτροπή εξέτασε επίσης τις συμφωνίες διανομής της Amazon με εκδότες ηλεκτρονικών βιβλίων στην Ευρώπη¹³. Η Επιτροπή άρχισε έρευνα διότι ανησυχούσε σχετικά με ρήτρες που περιλαμβάνονταν στις συμφωνίες διανομής ηλεκτρονικών βιβλίων της Amazon, οι οποίες ενδεχομένως παρέβαιναν τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της ΕΕ. Οι ρήτρες αυτές, οι οποίες αναφέρονται ενίοτε ως ρήτρες του «μάλλον ευνοούμενου κράτους», απαιτούσαν από τους εκδότες να προσφέρουν στην Amazon παρόμοιους, ή καλύτερους, όρους και προϋποθέσεις με αυτούς που παρέχονται στους ανταγωνιστές της και/ή να ενημερώνουν την Amazon σχετικά με ευνοϊκότερους ή εναλλακτικούς όρους που παρέχονται στους ανταγωνιστές της Amazon. Η Επιτροπή έκρινε ότι οι ρήτρες αυτές θα μπορούσαν να καταστήσουν δυσκολότερη για άλλες πλατφόρμες ηλεκτρονικών βιβλίων την προσπάθεια να αναπτύξουν καινοτόμες υπηρεσίες για ηλεκτρονικά βιβλία και να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά την Amazon.

Η Amazon επιδίωξε να διασκεδάσει τις ανησυχίες της Επιτροπής εκφράζοντας τη βούληση να μην επιβάλει, εισαγάγει ή τροποποιήσει τους όρους των συμφωνιών της με εκδότες. Οι δεσμεύσεις τις οποίες πρότεινε αρχικά η Amazon τροποποιήθηκαν έπειτα από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τον Μάιο η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η τροποποιημένη τελική εκδοχή των δεσμεύσεων παρείχε έγκαιρη, αποτελεσματική και συνολική λύση στις ανησυχίες τις οποίες είχε διατυπώσει ως

¹¹ Υπόθεση AT.40099 *Google Android*, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40099.

¹² Υπόθεση AT.40411 *Google Search (AdSense)*, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40411.

¹³ Υπόθεση AT.40153 *μεταχείριση MEK σε σχέση με τα ηλεκτρονικά βιβλία και συναφή ζητήματα*, απόφαση της Επιτροπής, της 4ης Μαΐου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40153

προς τον ανταγωνισμό¹⁴. Οι δεσμεύσεις θα συμβάλουν στην εξασφάλιση της καινοτομίας και του θεμιτού ανταγωνισμού στην αγορά ηλεκτρονικών βιβλίων της Ευρώπης, αξίας άνω του 1 δισ. EUR, καθώς και στην αύξηση των επιλογών και του ανταγωνισμού προς όφελος των Ευρωπαίων καταναλωτών.

Επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στις αγορές αθλητισμού

Στις 8 Δεκεμβρίου 2017 η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση στην οποία διαπίστωσε ότι οι κανόνες επιλεξιμότητας της Διεθνούς Ένωσης Παγοδρομίας (ISU) παρέβαιναν το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ¹⁵. Οι επίμαχοι κανόνες επέβαλλαν αυστηρές κυρώσεις σε αθλητές που συμμετείχαν σε αγώνες παγοδρομίας ταχύτητας οι οποίοι δεν ήταν εγκεκριμένοι από την ISU, ακόμη και όταν οι αγώνες αυτοί δεν ενείχαν κίνδυνο για θεμιτούς αθλητικούς σκοπούς, όπως η προστασία της ακεραιότητας και της ορθής διεξαγωγής του αθλήματος ή η υγεία και η ασφάλεια των αθλητών.

Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, εξαιτίας των κανόνων επιλεξιμότητας της ISU, δεν επιτρέπεται στους αθλητές να συμμετέχουν σε αγώνες παγοδρομίας που δεν διοργανώνονταν από την ISU, με αποτέλεσμα οι αθλητές αυτοί να στερούνται ενδεχομένως πρόσθετες πηγές εισοδήματος κατά τη σχετικά σύντομη σταδιοδρομία τους στην παγοδρομία ταχύτητας. Επιπλέον, οι κανόνες επιλεξιμότητας της ISU καθιστούσαν δυσχερή για τους ανεξάρτητους διοργανωτές τη διοργάνωση δικών τους αγώνων παγοδρομίας ταχύτητας, διότι δεν ήταν σε θέση να προσελκύσουν κορυφαίους αθλητές. Με τον τρόπο αυτόν περιορίστηκε η ανάπτυξη εναλλακτικών και καινοτόμων αγώνων παγοδρομίας ταχύτητας σε βάρος των οπαδών και των θεατών.

Παρότι η Επιτροπή έκρινε ότι ήταν αναγκαίο να παρέμβει λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπόθεσης, η απόφαση δεν σημαίνει ότι ο στόχος της Επιτροπής συνίσταται στο να αναλαμβάνει τον ρόλο του κριτή σε κάθε διαφορά στον τομέα του αθλητισμού.

Η έρευνα της Επιτροπής στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου

Το ηλεκτρονικό εμπόριο θα πρέπει να παρέχει στους καταναλωτές ευρύτερη επιλογή αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και τη δυνατότητα να πραγματοποιούν αγορές σε διασυνοριακή βάση. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι ολοένα και περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες αποτελούν αντικείμενο διαδικτυακών συναλλαγών παγκοσμίως, οι διασυνοριακές διαδικτυακές πωλήσεις εντός της ΕΕ αναπτύσσονται μόλις με βραδείς ρυθμούς. Το 2015 η Επιτροπή δρομολόγησε τομεακή έρευνα για τον εντοπισμό πιθανών προβλημάτων σε θέματα ανταγωνισμού στις ευρωπαϊκές αγορές ηλεκτρονικού εμπορίου¹⁶. Κατά τη διάρκεια της έρευνας, η Επιτροπή συγκέντρωσε στοιχεία από σχεδόν 1 900 εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο ηλεκτρονικό εμπόριο καταναλωτικών αγαθών και ψηφιακού περιεχομένου, και εξέτασε αναλυτικά περίπου 8 000 συμβάσεις διανομής και αδειοδότησης. Τον Μάιο του 2017 η Επιτροπή δημοσίευσε την τελική έκθεση της τομεακής έρευνας¹⁷, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που είχαν ληφθεί σχετικά με την προκαταρκτική

¹⁴ Βλέπε IP/17/1223 της 4ης Μαΐου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1223_en.htm.

¹⁵ Υπόθεση AT.40208 Κανόνες επιλεξιμότητας της Διεθνούς Ένωσης Παγοδρομίας διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseff/case_details.cfm?proc_code=1_40208.

¹⁶ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiries_e_commerce.html.

¹⁷ Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Τελική έκθεση για την έρευνα στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, COM(2017) 229 final, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiry_final_report_el.pdf.

έκθεση του Σεπτεμβρίου του 2016. Οι διαπιστώσεις βοηθούν ήδη την Επιτροπή να στοχοθετήσει καλύτερα την επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ στις αγορές ηλεκτρονικού εμπορίου. Επιπλέον, η τομεακή έρευνα ώθησε διάφορες εταιρείες να επανεξετάσουν τις εμπορικές πρακτικές τους, με δική τους πρωτοβουλία.

Καταπολέμηση των περιορισμών τιμών και των πρακτικών γεωγραφικού αποκλεισμού

Τον Φεβρουάριο του 2017 η Επιτροπή κίνησε τρεις χωριστές έρευνες προκειμένου να αξιολογήσει αν ορισμένες πρακτικές διαδικτυακών πωλήσεων εμποδίζουν τους καταναλωτές να απολαμβάνουν διασυννοριακές επιλογές και να αγοράζουν ηλεκτρονικές συσκευές ευρείας κατανάλωσης, βιντεοπαιχνίδια και υπηρεσίες ξενοδοχειακής διαμονής σε ανταγωνιστικές τιμές¹⁸. Σκοπός των τριών ερευνών είναι να αντιμετωπιστούν τα συγκεκριμένα ζητήματα των περιορισμών των λιανικών τιμών, της διακριτικής μεταχείρισης με βάση την τοποθεσία και του γεωγραφικού αποκλεισμού που περιλαμβάνονται στις κάθετες συμφωνίες μεταξύ εταιρειών. Από τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της έρευνας της Επιτροπής σχετικά με τον ανταγωνισμό στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου προκύπτει ότι η χρήση των περιορισμών αυτών είναι ευρέως διαδεδομένη σε ολόκληρη την ΕΕ.

Επιπλέον, τον Ιούνιο του 2017, η Επιτροπή κίνησε επίσημη έρευνα στο πλαίσιο της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας όσον αφορά τις συμφωνίες και πρακτικές διανομής της εταιρείας κατασκευής και λιανικής πώλησης ενδυμάτων Guess¹⁹. Η Επιτροπή έχει κινήσει επίσης τρεις χωριστές έρευνες στο πλαίσιο της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, προκειμένου να αξιολογήσει αν οι εταιρείες Nike, Sanrio και Universal Studios περιορίζουν τις διασυννοριακές και διαδικτυακές πωλήσεις εμπορεύσιμων παράγωγων προϊόντων²⁰. Η Επιτροπή εξετάζει αν οι πρακτικές αδειοδότησης και διανομής των εταιρειών αυτών ενδέχεται να στερούν από τους καταναλωτές την πρόσβαση σε ευρύτερο φάσμα επιλογών και καλύτερες προσφορές στην ενιαία αγορά.

Ένας από τους βασικούς στόχους της στρατηγικής της Επιτροπής για την ψηφιακή ενιαία αγορά²¹ είναι να χορηγηθεί στους καταναλωτές και στις επιχειρήσεις καλύτερη πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, για παράδειγμα με τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ, τον τερματισμό του αδικαιολόγητου γεωγραφικού αποκλεισμού²² και τη διευκόλυνση της διασυννοριακής φορητότητας των υπηρεσιών επιγραμμικού περιεχομένου.

Διασφάλιση δυναμικού ανταγωνισμού στον τομέα των μέσων ενημέρωσης

Ο τομέας των μέσων ενημέρωσης είναι ζωτικής σημασίας για την πρόοδο των τεχνολογιών των πληροφοριών και επικοινωνιών, καθώς και για την ανάπτυξη και τη διαφύλαξη του πολιτισμού, της ενημέρωσης, της εκπαίδευσης και της δημοκρατίας. Καθώς το ψηφιακό περιεχόμενο καθίσταται ολοένα και περισσότερο διαθέσιμο και διανέμεται σε διάφορες πλατφόρμες (ψηφιακές επίγειες, καλωδιακές και δορυφορικές πλατφόρμες, διαδίκτυο, δίκτυα κινητής τηλεφωνίας), οι εταιρείες τείνουν να δραστηριοποιούνται στον συνδυασμό της

¹⁸ Βλέπε IP/17/201 της 2ας Φεβρουαρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-201_en.htm.

¹⁹ Υπόθεση AT.40428 *Guess*, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40428.

²⁰ Υποθέσεις AT.40432 *Licensed merchandise – Sanrio*, AT.40433 *Licensed merchandise - Universal Studios*, AT.40436 *Licensed merchandise – Nike*, βλέπε IP/17/1646 της 14ης Ιουνίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1646_en.htm.

²¹ Βλέπε <https://ec.europa.eu/digital-single-market/>.

²² Βλέπε κανονισμό (ΕΕ) 2018/302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2018, για την αντιμετώπιση του αδικαιολόγητου γεωγραφικού αποκλεισμού και άλλων μορφών διακριτικής μεταχείρισης με βάση την ιθαγένεια, τον τόπο διαμονής ή τον τόπο εγκατάστασης των πελατών εντός της εσωτερικής αγοράς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και (ΕΕ) 2017/2394 και της οδηγίας 2009/22/ΕΚ, ΕΕ L 60 I της 2.3.2018, σ. 1.

παραγωγής περιεχομένου και της διανομής του. Κατά την αξιολόγηση συγκεντρώσεων στον τομέα των μέσων ενημέρωσης, ένα από τα κύρια μελήματα της Επιτροπής είναι να μην επηρεάζεται αρνητικά η πρόσβαση σε βασικά στοιχεία – είτε πρόκειται για περιεχόμενο είτε για τεχνολογία ή διασύνδεση.

Τον Απρίλιο του 2017 η Επιτροπή έκρινε νόμιμη, βάσει του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις, την προτεινόμενη εξαγορά της Sky από την Twenty-First Century Fox, μια διαφοροποιημένη παγκόσμια εταιρεία μέσων ενημέρωσης με έδρα τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής²³. Η Sky είναι ο κυριότερος φορέας συνδρομητικής τηλεόρασης στην Αυστρία, στη Γερμανία, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιρλανδία και στην Ιταλία, ενώ η Twenty-First Century Fox είναι ένα από τα έξι σημαντικότερα κινηματογραφικά στούντιο του Χόλιγουντ καθώς και φορέας εκμετάλλευσης τηλεοπτικών σταθμών. Η Fox και η Sky δραστηριοποιούνται κυρίως σε διάφορες αγορές στην Αυστρία, στη Γερμανία, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιρλανδία και στην Ιταλία. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω πράξη δεν δημιουργούσε ανησυχίες για τον ανταγωνισμό στην Ευρώπη.

Τον Μάιο η Επιτροπή ενέκρινε την απόκτηση του εκ των πραγμάτων ελέγχου της Telecom Italia από τη Vivendi²⁴. Αμφότερες η Telecom Italia (Ιταλία) και η Vivendi (Γαλλία) δραστηριοποιούνται στην αγορά της χονδρικής πρόσβασης σε ψηφιακά επίγεια δίκτυα για τη μετάδοση τηλεοπτικών καναλιών, μέσω των αντίστοιχων συμμετοχών που κατέχουν σε δύο άλλες εταιρείες, την Persidera και τη Mediaset. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι μετά την πράξη η Vivendi θα είχε κίνητρο να αυξήσει τις τιμές που χρεώνονται στα τηλεοπτικά κανάλια στην αγορά για τη χονδρική πρόσβαση σε ψηφιακά επίγεια τηλεοπτικά δίκτυα. Προκειμένου να διασκεδαστούν οι ανησυχίες που διατυπώθηκαν από την Επιτροπή σχετικά με τον ανταγωνισμό, η Vivendi δεσμεύτηκε να εκποιήσει τη συμμετοχή της Telecom Italia στην Persidera. Η απόφαση της Επιτροπής εξαρτάται από την προϋπόθεση της πλήρους συμμόρφωσης με τις δεσμεύσεις.

Η Επιτροπή είναι αποκλειστικά αρμόδια να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των προτεινόμενων πράξεων στον ανταγωνισμό στις διάφορες επηρεαζόμενες αγορές εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Ωστόσο, ο κανονισμός της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις αναγνωρίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα, μεταξύ των οποίων η απαγόρευση των προτεινόμενων πράξεων, για την προστασία άλλων έννομων συμφερόντων, όπως η πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης. Στο πλαίσιο αυτό, ο Υπουργός Πολιτισμού, ΜΜΕ και Αθλητισμού του Ηνωμένου Βασιλείου εξετάζει επί του παρόντος αν πρέπει να ληφθούν κατάλληλα μέτρα για την προστασία της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης στο Ηνωμένο Βασίλειο σε σχέση με την προτεινόμενη εξαγορά της Sky από την Twenty-First Century Fox.

Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης δύο καθεστώτα ενισχύσεων για τη στήριξη της ανάπτυξης και της προώθησης εκπαιδευτικών και πολιτιστικά αξιόλογων ψηφιακών βιντεοπαιχνιδιών στη Γερμανία²⁵ και στη Δανία²⁶.

²³ Υπόθεση M.8354 *Fox / Sky*, απόφαση της Επιτροπής της 7ης Απριλίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8354.

²⁴ Υπόθεση M.8465 *Vivendi / Telecom Italia*, απόφαση της Επιτροπής της 30ής Μαΐου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8465.

²⁵ Υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων SA.46572 – Γερμανία – Bavarian games support measure, απόφαση της Επιτροπής της 4ης Σεπτεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

Έλεγχος των συγκεντρώσεων και η σημασία της παροχής ορθών πληροφοριών

Κατά την αξιολόγηση μιας προτεινόμενης πράξης συγκέντρωσης, η Επιτροπή πρέπει να είναι σε θέση να λάβει αποφάσεις έχοντας πλήρη γνώση των ακριβών γεγονότων. Ο κανονισμός της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις επιβάλλει στις εταιρείες που αποτελούν αντικείμενο έρευνας συγκέντρωσης την υποχρέωση να παρέχουν ορθές πληροφορίες που δεν είναι παραπλανητικές, δεδομένου ότι αυτό είναι σημαντικό για την έγκαιρη και αποτελεσματική εξέταση των συγκεντρώσεων και εξαγορών από την Επιτροπή. Η υποχρέωση αυτή ισχύει ανεξάρτητα από το αν οι πληροφορίες έχουν αντίκτυπο στο τελικό αποτέλεσμα της αξιολόγησης της συγκέντρωσης.

Όταν η Facebook κοινοποίησε την εξαγορά της WhatsApp το 2014²⁷, ενημέρωσε την Επιτροπή ότι δεν θα ήταν σε θέση να πραγματοποιήσει αξιόπιστη αυτοματοποιημένη αντιστοίχιση μεταξύ των λογαριασμών των χρηστών του Facebook και των λογαριασμών των χρηστών του WhatsApp. Ωστόσο, στη συνέχεια, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, αντίθετα με τις δηλώσεις στις οποίες προέβη η Facebook στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασης της συγκέντρωσης που πραγματοποιήθηκε το 2014, η τεχνική δυνατότητα αυτόματης αντιστοίχισης των ταυτοτήτων των χρηστών του Facebook και του WhatsApp υπήρχε ήδη το 2014 και η Facebook γνώριζε τη δυνατότητα αυτή. Μετά την κοινοποίηση αιτιάσεων που εκδόθηκε τον Μάιο του 2017, η Επιτροπή επέβαλε στη Facebook πρόστιμο ύψους 110 εκατ. EUR για παροχή ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών²⁸. Η απόφαση στέλνει σαφές μήνυμα στις εταιρείες ότι πρέπει να συμμορφώνονται με όλες τις πτυχές των κανόνων της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις, περιλαμβανομένης της υποχρέωσης παροχής ορθών πληροφοριών.

Στήριξη της συνδεσιμότητας σε ολόκληρη την ΕΕ

Οι διαδικτυακές συνδέσεις και η διαδικτυακή κάλυψη αποτελούν προϋπόθεση για την ψηφιακή ανάπτυξη και την καινοτομία. Στο πλαίσιο της στρατηγικής της για την ψηφιακή ενιαία αγορά, η Επιτροπή έχει ως στόχο να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας, ιδιαίτερα στις ανεπαρκώς εξυπηρετούμενες περιοχές, καθώς και να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο συνδεσιμότητας στην ΕΕ. Η Επιτροπή έχει θέσει ως στόχο την επίτευξη διαδικτυακών συνδέσεων με ταχύτητες καταφόρτωσης/αναφόρτωσης της τάξης του 1 Gigabit δεδομένων ανά δευτερόλεπτο έως το 2025 για όλα τα σχολεία, τους συγκοινωνιακούς κόμβους και τους βασικούς παρόχους δημόσιων υπηρεσιών, καθώς και τις ψηφιακά προσανατολισμένες επιχειρήσεις. Επιπλέον, όλα τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δίκτυα που παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 100 Mbps, η οποία μπορεί να αναβαθμιστεί σε 1 Gigabit έως το 2025²⁹. Τέλος, επίσης έως το 2025, όλες οι αστικές περιοχές και μείζονες επίγειες διαδρομές μεταφορών θα πρέπει να έχουν αδιάλειπτη κάλυψη 5G.

²⁶ SA.45735 – Δανία - Scheme for the development, production and promotion of cultural and educational digital games, απόφαση της Επιτροπής της 12ης Μαΐου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁷ Υπόθεση M.7217 *Facebook / Whatsapp*, απόφαση της Επιτροπής της 3ης Οκτωβρίου 2014, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7217.

²⁸ Υπόθεση M.8228 *Facebook / Whatsapp (Art. 14.1 proc.)*, βλέπε IP/ 17/1369 της 18ης Μαΐου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm.

²⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, *Συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά - Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit* - COM(2016) 587 και έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής - SWD(2016) 300, διατίθεται στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-connectivity-competitive-digital-single-market-towards-european-gigabit-society>.

Ο γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία (ΓΚΑΚ), ο οποίος αφορά ειδικότερα τις ανεπαρκώς εξυπηρετούμενες περιοχές, επιτρέπει στα κράτη μέλη να αναπτύσσουν ευρυζωνικά δίκτυα χωρίς να απαιτείται κοινοποίηση κρατικής ενίσχυσης, ενώ και οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την εφαρμογή των κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων όσον αφορά την ταχεία ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων³⁰ παρέχουν σταθερότητα και ασφάλεια δικαίου για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην ευρυζωνικότητα. Οι κανόνες αυτοί ενθαρρύνουν την ταχεία ανάπτυξη δημόσια χρηματοδοτούμενων ευρυζωνικών υποδομών με τη χρήση δημόσιων κονδυλίων, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τον κίνδυνο παραγκωνισμού των ιδιωτικών επενδύσεων ή δημιουργίας μονοπωλίων. Όλα τα κράτη μέλη έχουν πλέον θεσπίσει και/ή επικαιροποιήσει εθνικές και/ή περιφερειακές στρατηγικές για την ευρυζωνικότητα και τις προσαρμόζουν προοδευτικά στους νέους στρατηγικούς στόχους συνδεσιμότητας για το 2025. Κατά τη διάρκεια του 2017 η Επιτροπή ενέκρινε εκτεταμένα εθνικά και περιφερειακά καθεστώτα ενισχύσεων για ευρυζωνικά δίκτυα, ειδικότερα για τη Λιθουανία, την Κροατία, την Αυστρία, τη Γερμανία και την Πολωνία. Τα σχεδιαζόμενα μέτρα θα αποφέρουν ταχύτερο διαδίκτυο σε καταναλωτές και επιχειρήσεις. Το 2017 η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού συνέβαλε ενεργά με την εμπειρογνωσία της στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, ειδικότερα σε σχέση με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, στη σύσταση του νέου ευρωπαϊκού δικτύου αρμόδιων γραφείων ευρυζωνικότητας³¹ και στη δημιουργία της εργαλειοθήκης για την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων σε αγροτικές περιοχές (Toolkit for Rural Broadband)³². Στόχος και των δύο πρωτοβουλιών είναι η ανάπτυξη ικανοτήτων (νομικών, τεχνικών ή οικονομικών) και η διάδοση γνώσεων σχετικά με την ευρυζωνικότητα, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής υφιστάμενων βέλτιστων πρακτικών για την ταχεία υλοποίηση των σχεδίων ευρυζωνικότητας στην Ευρώπη.

4. Προώθηση του θεμιτού ανταγωνισμού σε αγορές που χαρακτηρίζονται από συγκέντρωση προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων

Η υψηλή συγκέντρωση της αγοράς σημαίνει ότι λίγες εταιρείες κατέχουν υψηλά μερίδια αγοράς σε έναν συγκεκριμένο τομέα. Με την αυστηρή επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού διασφαλίζεται η αποτροπή της κατάχρησης της ισχύος που έχουν οι μεγάλες και ισχυρές εταιρείες στην αγορά σε βάρος των πελατών τους και της υπόλοιπης οικονομίας. Τον Σεπτέμβριο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποσαφήνισε το πλαίσιο αξιολόγησης της νομιμότητας των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας τις οποίες εφάρμοζαν εταιρείες που κατείχαν δεσπόζουσα θέση. Επιβεβαίωσε ότι οι εκπτώσεις αυτές είναι καταρχήν παράνομες και ότι οι επιζήμιες για τον ανταγωνισμό συνέπειες είναι εμφανείς μέσω πολλών διαφορετικών μέσων³³. Από διαδικαστική σκοπιά, το Δικαστήριο υπενθύμισε επίσης τη σημασία της τήρησης αρχείων των επαφών με εταιρείες και άλλα μέρη που εμπλέκονται σε έρευνες ανταγωνισμού, κάτι που συνάδει πλήρως με την έμφαση την οποία δίνει η Επιτροπή στη δικαιοσύνη και στον σεβασμό των δικαιωμάτων υπεράσπισης των εταιρειών.

Επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στον φαρμακευτικό τομέα

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής, *Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την εφαρμογή των κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων όσον αφορά την ταχεία ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων*, ΕΕ 2013 C 25 της 26.1.2013, διατίθεται στη διεύθυνση <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:el:PDF>.

³¹ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices>.

³² Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-commission-joins-forces-help-bringing-more-broadband-rural-areas>.

³³ C-413/14 P *Intel κατά Επιτροπής*, απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2017, ECLI:EU:C:2017:632.

Οι Ευρωπαίοι πολίτες χρειάζονται πρόσβαση σε καινοτόμα, ασφαλή και οικονομικά προσιτά φαρμακευτικά προϊόντα. Όταν οι φαρμακευτικές εταιρείες, οι εταιρείες ιατροτεχνολογικών προϊόντων ή άλλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της υγείας αποτρέπονται από την υιοθέτηση αθέμιτων πρακτικών, οι πολίτες βγαίνουν κερδισμένοι. Αναπτύσσονται νέα, καλύτερα προϊόντα, μειώνονται οι τιμές και ανακουφίζονται οι προϋπολογισμοί για την υγεία. Στην ΕΕ, κάθε κράτος μέλος εφαρμόζει διαφορετικές πολιτικές τιμολόγησης και επιστροφής δαπανών για φαρμακευτικά προϊόντα, οι οποίες είναι προσαρμοσμένες στις οικείες οικονομικές ανάγκες και ανάγκες υγείας· ωστόσο, όλες οι φαρμακευτικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ενιαία αγορά της ΕΕ πρέπει να τηρούν τους κανόνες ανταγωνισμού.

Τον Μάιο του 2017 η Επιτροπή κίνησε επίσημη έρευνα λόγω ανησυχιών ότι η Aspen Pharma είχε συμμετάσχει σε πρακτικές υπερβολικής τιμολόγησης όσον αφορά πέντε αντικαρκινικά φάρμακα που σώζουν ζωές³⁴. Η Επιτροπή διερευνά αν η Aspen έχει καταχραστεί τη δεσπόζουσα θέση της στην αγορά κατά παράβαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ. Η Επιτροπή θα διεξαγάγει τώρα τη διεξοδική της έρευνα ως ζήτημα προτεραιότητας. Η κίνηση της επίσημης διαδικασίας δεν προδικάζει την έκβαση της έρευνας.

Η Επιτροπή εξετάζει πρακτικές τιμολόγησης για φάρμακα που σώζουν ζωές: η υπόθεση Aspen

Η Aspen είναι παγκόσμια φαρμακευτική εταιρεία με έδρα στη Νότιο Αφρική και αρκετές θυγατρικές στον ΕΟΧ. Η έρευνα αφορά τις πρακτικές τιμολόγησης της Aspen για εξειδικευμένα φάρμακα που χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία του καρκίνου, όπως αιματολογικών όγκων. Τα φάρμακα πωλούνται με διαφορετικές συνθέσεις και πολλαπλές εμπορικές ονομασίες. Η Aspen απέκτησε τα φάρμακα αυτά μετά τη λήξη της προστασίας του διπλώματος ευρεσιτεχνίας από το οποίο καλύπτονταν.

Η Επιτροπή διερευνά ισχυρισμούς βάσει των οποίων η Aspen έχει επιβάλει πολύ σημαντικές και αδικαιολόγητες αυξήσεις τιμών κατά πολλές εκατοντάδες εκατοστιαίες μονάδες, μια πρακτική που αποκαλείται «εκτόξευση τιμών». Για να επιβάλει αυτές τις αυξήσεις τιμών, η Aspen απείλησε ότι θα αποσύρει τα επίμαχα φάρμακα σε ορισμένα κράτη μέλη και, μάλιστα, το έπραξε σε κάποιες περιπτώσεις. Η έρευνα καλύπτει όλο τον ΕΟΧ εξαιρουμένης της Ιταλίας, όπου η ιταλική αρχή ανταγωνισμού εξέδωσε ήδη απόφαση παράβασης κατά της Aspen τον Σεπτέμβριο του 2016.

Η έρευνα αυτή είναι η πρώτη την οποία διεξάγει η Επιτροπή σχετικά με ανησυχίες για πρακτικές υπερβολικής τιμολόγησης στη φαρμακευτική βιομηχανία.

Η Επιτροπή επαγρυπνεί επίσης για την αντιμετώπιση τυχόν απόπειρας των εταιρειών παραγωγής πρωτότυπων σκευασμάτων να καθυστερήσουν ή να παρεμποδίσουν την εισαγωγή γενόσημων φαρμάκων στην αγορά. Τον Ιούλιο του 2017 η Επιτροπή απέστειλε κοινοποίηση αιτιάσεων στη φαρμακευτική εταιρεία Teva³⁵. Η Επιτροπή ενημέρωσε την Teva σχετικά με την προκαταρκτική της άποψη ότι μια συμφωνία την οποία είχε συνάψει με την ανταγωνίστρια εταιρεία Cephalon παρέβαινε τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της ΕΕ. Βάσει της συμφωνίας, η Teva δεσμεύτηκε να μην διαθέσει στην αγορά φθηνότερη γενόσημη εκδοχή του φαρμάκου της Cephalon για τις διαταραχές ύπνου, του modafinil.

Η είσοδος των γενόσημων φαρμάκων στην αγορά και ο ανταγωνισμός που ασκούν αποτελούν ουσιώδες στοιχείο για τη βελτίωση του οικονομικά προσιτού χαρακτήρα της υγειονομικής περίθαλψης. Στην κοινοποίηση αιτιάσεων διατυπώνεται ο ισχυρισμός ότι η συμφωνία διακανονισμού για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μεταξύ της Cephalon και της Teva

³⁴ Υπόθεση AT.40394 *Aspen*, βλέπε IP/17/1323 της 15ης Μαΐου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1323_en.htm.

³⁵ Υπόθεση AT.39686 *Cephalon*, βλέπε IP/17/2063 της 17ης Ιουλίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2063_en.htm.

ενδέχεται να καθυστέρησε την είσοδο ενός φθηνότερου γενόσημου φαρμάκου στην αγορά, με συνέπεια την αύξηση των τιμών για το modafinil και την πρόκληση σημαντικής ζημίας στους ασθενείς και στους προϋπολογισμούς υπηρεσιών υγείας στην ΕΕ. Οι εταιρείες έχουν τώρα τη δυνατότητα να απαντήσουν στις ανησυχίες της Επιτροπής. Η αποστολή της κοινοποίησης αιτιάσεων δεν προδικάζει την έκβαση της έρευνας.

Οι σημαντικότερες πράξεις συγκέντρωσης στον φαρμακευτικό τομέα

Τον Ιούνιο η Επιτροπή ενέκρινε την εξαγορά της Actelion από την Johnson & Johnson³⁶, υπό τον όρο της λήψης διορθωτικών μέτρων. Παρότι οι δραστηριότητες των δύο εταιρειών ήταν σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικές, και οι δύο εργάζονταν για μια αγωγή για την αντιμετώπιση της αϋπνίας, με βάση έναν καινοτόμο τρόπο θεραπείας αυτής της πάθησης. Από την έρευνα αγοράς που πραγματοποίησε η Επιτροπή προέκυψε ότι η πράξη όπως κοινοποιήθηκε θα παρείχε στην Johnson & Johnson τη δυνατότητα και το κίνητρο να εξορθολογίσει τα ανταγωνιστικά της προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα της αϋπνίας είτε καθυστερώντας είτε διακόπτοντας ένα από αυτά. Προκειμένου να διασκεδαστούν αυτές οι ανησυχίες σχετικά με τον ανταγωνισμό, η Johnson & Johnson προσφέρθηκε να λάβει διορθωτικά μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ανάπτυξη οποιουδήποτε από τα ερευνητικά προγράμματα για την αϋπνία.

Οι σημαντικότερες πράξεις συγκέντρωσης στον αγροχημικό τομέα

Οι σπόροι και τα φυτοφάρμακα είναι σημαντικά για τους γεωργούς και, εντέλει, για τους καταναλωτές. Η Επιτροπή διασφαλίζει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στον τομέα αυτόν, ώστε οι γεωργοί να έχουν πρόσβαση σε καινοτόμα προϊόντα, καλύτερη ποιότητα και ανταγωνιστικές τιμές. Στη συγκεκριμένη αγορά, η Επιτροπή αξιολόγησε, βάσει του κανονισμού της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις, τις πρόσφατες συγχωνεύσεις μεταξύ της Dow και της Dupont και μεταξύ της Syngenta και της ChemChina, καθώς και μεταξύ της Bayer και της Monsanto. Και οι δύο αποφάσεις εκδόθηκαν έπειτα από διεξοδική εξέταση των προτεινόμενων πράξεων.

Η υπό όρους έγκριση της συγχώνευσης μεταξύ Dow και DuPont και της εξαγοράς της Syngenta από τη ChemChina

Τον Μάρτιο του 2017 η Επιτροπή ενέκρινε τη συγχώνευση μεταξύ των χημικών εταιρειών Dow και DuPont με έδρα τις ΗΠΑ, υπό την προϋπόθεση της εκποίησης σημαντικών μερών των παγκόσμιων δραστηριοτήτων της DuPont στον τομέα των φυτοφαρμάκων, συμπεριλαμβανομένου του παγκόσμιου οργανισμού έρευνας και ανάπτυξης³⁷ της εν λόγω εταιρείας. Η Επιτροπή εξέφρασε την ανησυχία ότι η συγχώνευση, όπως κοινοποιήθηκε, θα μείωνε τον ανταγωνισμό όσον αφορά τις τιμές και την επιλογή σε αρκετές αγορές για υφιστάμενα φυτοφάρμακα. Επιπλέον, όπως προέκυψε από λεπτομερή έρευνα των επιπτώσεων της συγχώνευσης στον ανταγωνισμό στον τομέα της καινοτομίας σε διάφορους χώρους καινοτομίας στους οποίους οι προσπάθειες που κατέβαλλαν τα μέρη στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης ήταν αλληλοανταγωνιζόμενες, καθώς και συνολικά στον ανταγωνισμό στον τομέα των καινοτόμων φυτοφαρμάκων, η συγχώνευση θα μείωνε επίσης σημαντικά την καινοτομία. Οι δεσμεύσεις που υποβλήθηκαν από τις εταιρείες Dow και DuPont εξάλειψαν πλήρως τις ανησυχίες αυτές συνολικά.

³⁶ Υπόθεση M.84401 J&J/Actelion. Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8401.

³⁷ Υπόθεση M.7932 Dow / DuPont, απόφαση της Επιτροπής της 27ης Μαρτίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7932.

Τον Απρίλιο του 2017 η Επιτροπή ενέκρινε την εξαγορά της Syngenta από τη ChemChina (με έδρα, αντίστοιχα, την Ελβετία και την Κίνα), υπό προϋποθέσεις³⁸. Η Επιτροπή διατύπωσε την ανησυχία ότι η πράξη, όπως κοινοποιήθηκε, θα μείωνε τον ανταγωνισμό σε διάφορες υφιστάμενες αγορές φυτοφαρμάκων εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Επιπλέον, η Επιτροπή διατύπωσε την ανησυχία ότι η πράξη θα μπορούσε να μειώσει τον ανταγωνισμό για τα ρυθμιστικά της ανάπτυξης των φυτών. Ως εκ τούτου, η έγκριση υπόκειται στον όρο της εκποίησης σημαντικών μερών των ευρωπαϊκών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της ChemChina στους τομείς των φυτοφαρμάκων και των ρυθμιστικών της ανάπτυξης των φυτών. Η έρευνα της Επιτροπής επικεντρώθηκε στον ανταγωνισμό για τα υφιστάμενα φυτοφάρμακα, δεδομένου ότι η ChemChina δεν ανταγωνίζεται τη Syngenta στην ανάπτυξη νέων και καινοτόμων φυτοφαρμάκων.

Τον Αύγουστο η Επιτροπή κίνησε διεξοδική έρευνα για την αξιολόγηση της προτεινόμενης εξαγοράς της Monsanto (ΗΠΑ) από την Bayer (Γερμανία) βάσει του κανονισμού της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις³⁹. Η οντότητα που θα προκύψει από τη συγχώνευση θα κατέχει, αφενός, το μεγαλύτερο χαρτοφυλάκιο προϊόντων φυτοφαρμάκων και, αφετέρου, τις ισχυρότερες θέσεις στην παγκόσμια αγορά σπόρων και χαρακτηριστικών, με αποτέλεσμα να καταστεί η μεγαλύτερη καθετοποιημένη εταιρεία στον κλάδο. Η Επιτροπή διατύπωσε την προκαταρκτική ανησυχία ότι η προτεινόμενη εξαγορά θα μπορούσε να μειώσει τον ανταγωνισμό σε διάφορες αγορές, με αποτέλεσμα υψηλότερες τιμές, χαμηλότερη ποιότητα, λιγότερες επιλογές και λιγότερη καινοτομία. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της αρχικής έρευνας της αγοράς, προσδιορίστηκαν προκαταρκτικά ζητήματα στους τομείς των φυτοφαρμάκων, των σπόρων και των χαρακτηριστικών, καθώς και της ψηφιακής γεωργίας. Η Επιτροπή διερεύνησε επίσης κατά πόσον η πρόσβαση των ανταγωνιστών σε διανομείς και γεωργούς θα μπορούσε να καταστεί δυσκολότερη εάν η Bayer και η Monsanto ομαδοποιούσαν ή συνέδεαν τις πωλήσεις φυτοφαρμάκων και σπόρων, ιδίως με την έλευση της ψηφιακής γεωργίας. Η ψηφιακή γεωργία συνίσταται στη συλλογή δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με γεωργικές εκμεταλλεύσεις, με σκοπό την παροχή εξατομικευμένων συμβουλών ή συγκεντρωτικών δεδομένων στους γεωργούς. Αμφότερες η Bayer και η Monsanto επενδύουν σε αυτή την αναδυόμενη τεχνολογία. Δεδομένου του παγκόσμιου πεδίου δραστηριοτήτων της Bayer και της Monsanto, η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με άλλες αρχές ανταγωνισμού, κυρίως με το Υπουργείο Δικαιοσύνης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και με τις αρμόδιες για την εφαρμογή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας αρχές της Αυστραλίας, της Βραζιλίας, του Καναδά και της Νότιας Αφρικής.

Διασφάλιση ανταγωνιστικών τιμών των εισροών για τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες

Τον Απρίλιο του 2017 η Επιτροπή απαγόρευσε την προτεινόμενη εξαγορά της Cemex Croatia από τη HeidelbergCement και τη Schwenk βάσει του κανονισμού της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις⁴⁰. Η Επιτροπή διατύπωσε την έντονη ανησυχία ότι η εξαγορά θα μείωνε σημαντικά τον ανταγωνισμό στις αγορές γκρίζου τσιμέντου και θα οδηγούσε σε αύξηση των τιμών στην Κροατία.

³⁸ Υπόθεση M.7962 *ChemChina / Syngenta*, απόφαση της Επιτροπής της 5ης Απριλίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7962.

³⁹ Υπόθεση M.8084 *Bayer / Monsanto*, βλέπε IP/17/2762 της 22ας Αυγούστου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2762_en.htm. Η τελική απόφαση ελήφθη στις 21 Μαρτίου 2018, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2282_en.htm.

⁴⁰ Υπόθεση M.7878 *HeidelbergCement / Schwenk / Cemex Hungary / Cemex Croatia*, απόφαση της Επιτροπής της 5ης Απριλίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7878.

Η εξαγορά θα συνεπαγόταν εξάλειψη του ανταγωνισμού μεταξύ των εταιρειών που ανταγωνίζονταν μεταξύ τους για την προσέλκυση των Κροατών πελατών τσιμέντου και θα μπορούσε να οδηγήσει στη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης στην αγορά. Τα συνδυασμένα μερίδια αγοράς των μερών θα ανέρχονταν σε ποσοστό περίπου 45-50 % και θα υπερέβαιναν το 70 % σε κάποια τμήματα της χώρας. Κατόπιν ενδελεχούς έρευνας, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το προτεινόμενο διορθωτικό μέτρο δεν επαρκούσε για την αντικατάσταση της απώλειας του ανταγωνισμού λόγω της συγχώνευσης.

Το τσιμέντο αποτελεί σημαντική εισροή για τον κατασκευαστικό κλάδο, ο οποίος δημιουργεί πολλές θέσεις εργασίας στην Κροατία και ο οποίος τα τελευταία έτη ταλανίζεται. Η Επιτροπή ανέλαβε δράση για την προστασία των καταναλωτών και την πρόληψη των αρνητικών συνεπειών των υψηλότερων τιμών των εισροών για τον σημαντικό αυτόν τομέα.

5. Ωθηση της ανάπτυξης με την προστασία του ανταγωνισμού στις βιομηχανίες δικτύων

Στον τομέα της ενέργειας, η Επιτροπή συνεχίζει να καταβάλλει προσπάθειες για την επίτευξη μιας Ευρωπαϊκής Ενεργειακής Ένωσης στην οποία θα υπάρχει ελεύθερη και ασφαλής ροή καθαρής ενέργειας. Ο αξιόπιστος ενεργειακός εφοδιασμός, σε λογικές τιμές για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές και με ελάχιστο περιβαλλοντικό αντίκτυπο, είναι καίριας σημασίας για την ευρωπαϊκή οικονομία.

Μέτρα κρατικών ενισχύσεων για τη διασφάλιση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού για τους Ευρωπαίους πολίτες και τις επιχειρήσεις

Η τομεακή έρευνα την οποία πραγματοποίησε η Επιτροπή το 2016 με αντικείμενο τους μηχανισμούς δυναμικότητας⁴¹ αποτέλεσε τη βάση για στενή συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών της ΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι μηχανισμοί δυναμικότητας είναι άρτια σχεδιασμένοι και κατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Το 2017 η Επιτροπή ξεκίνησε δράσεις επιβολής του νόμου με βάση τα πορίσματα της έκθεσης και έλαβε τελική απόφαση σχετικά με έναν μηχανισμό δυναμικότητας στη Γαλλία⁴². Επιπλέον, εγκρίθηκε ο πρώτος κοινός μηχανισμός δυναμικότητας για την Ιρλανδία και τη Βόρεια Ιρλανδία⁴³. Αυτός ο μηχανισμός δυναμικότητας είναι ανοικτός σε όλα τα πιθανά είδη παρόχων δυναμικότητας, συμπεριλαμβανομένης της απόκρισης ζήτησης, στην «αγορά ολόκληρης της νήσου». Επιπλέον, σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες εθνικές αρχές, η Επιτροπή εξακολούθησε να διασφαλίζει ότι έξι ακόμη μηχανισμοί δυναμικότητας⁴⁴ στο Βέλγιο, στη Γαλλία, στη Γερμανία, στην Ελλάδα, στην Ιταλία και στην Πολωνία –οι οποίοι αφορούν περισσότερο από το ήμισυ του πληθυσμού της ΕΕ– είναι άρτια σχεδιασμένοι και πληρούν τα αυστηρά κριτήρια που προβλέπονται στους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, και

⁴¹ Στις 16 Νοεμβρίου 2016 η Επιτροπή δημοσίευσε την τελική έκθεση σχετικά με την τομεακή της έρευνα για τους μηχανισμούς δυναμικότητας, βλέπε IP/2016/4021 της 16ης Νοεμβρίου 2016 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4021_el.htm.

⁴² Υπόθεση SA.40454 Πρόσκληση υποβολής προσφορών για πρόσθετη δυναμικότητα στη Βρετανία, για περισσότερες πληροφορίες βλέπε IP/17/1325 της 15ης Μαΐου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1325_en.htm.

⁴³ Υπόθεση SA.44464 *Irish Capacity Mechanism: reliability option scheme*, απόφαση της Επιτροπής της 24ης Νοεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44464, και SA.44465 *Northern Irish Capacity Mechanism: reliability option scheme*, απόφαση της Επιτροπής της 24ης Νοεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44465. Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε IP/17/4944 της 24ης Νοεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4944_en.htm.

⁴⁴ Βλέπε IP/18/682 της 7ης Φεβρουαρίου 2018, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-682_el.htm.

ειδικότερα στις κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε η Επιτροπή το 2014 για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας⁴⁵. Ειδικότερα, η χορήγηση της ενίσχυσης πραγματοποιείται μέσω ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής προσφορών, ανοικτών σε όλες τις τεχνολογίες που μπορούν να παράσχουν τις επιθυμητές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της απόκρισης ζήτησης. Αυτές οι δραστηριότητες επιβολής του νόμου συμπληρώνουν τη στρατηγική Ενεργειακής Ένωσης της Επιτροπής⁴⁶ για την παροχή ασφαλούς, βιώσιμης και ανταγωνιστικής ενέργειας στην Ευρώπη.

Προώθηση μιας ανοικτής και ολοκληρωμένης αγοράς φυσικού αερίου

Το 2017 η Επιτροπή συνέχισε να διερευνά τις επιχειρηματικές πρακτικές της Gazprom στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη⁴⁷. Σύμφωνα με την προκαταρκτική αξιολόγηση της Επιτροπής, η Gazprom παρέβαινε τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της ΕΕ εφαρμόζοντας μια συνολική στρατηγική διαχωρισμού των αγορών φυσικού αερίου της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Η Gazprom προσφέρθηκε να αναλάβει δεσμεύσεις προκειμένου να κατευνάσει τις ανησυχίες της Επιτροπής όσον αφορά τον ανταγωνισμό. Η Επιτροπή έκρινε ότι οι δεσμεύσεις τις οποίες προσφέρθηκε να αναλάβει η Gazprom κάλυπταν τις ανησυχίες της Επιτροπής όσον αφορά τον ανταγωνισμό και αποφάσισε να τις υποβάλει σε διαβούλευση με τους φορείς της αγοράς. Τον Μάρτιο του 2017 η Επιτροπή κάλεσε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις απόψεις τους σχετικά με τις δεσμεύσεις τις οποίες πρότεινε η Gazprom και έλαβε σημαντικό αριθμό σχολίων και παρατηρήσεων⁴⁸. Λαμβανομένων υπόψη των σχολίων που ελήφθησαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης με τους φορείς της αγοράς, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει να γίνουν τροποποιήσεις στις δεσμεύσεις και στη συνέχεια να λάβει απόφαση με την οποία οι δεσμεύσεις θα καταστούν νομικά δεσμευτικές για την Gazprom. Εάν μια εταιρεία παραβεί τις εν λόγω δεσμεύσεις, η Επιτροπή δύναται να επιβάλει πρόστιμο ύψους έως 10 % του παγκόσμιου κύκλου εργασιών της εταιρείας, χωρίς να είναι υποχρεωμένη να αποδείξει παράβαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ.

Η Επιτροπή συνέχισε επίσης την έρευνά της σχετικά με τον ενδεχόμενο αποκλεισμό των αγορών φυσικού αερίου στη Βουλγαρία από την κατεστημένη βουλγαρική εταιρεία Bulgarian Energy Holding («BEH»)⁴⁹.

Ισότιμοι όροι ανταγωνισμού στις ευρωπαϊκές αγορές ενέργειας

Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις διαδραματίζουν επίσης βασικό ρόλο στην επίτευξη των φιλόδοξων ενεργειακών και κλιματικών στόχων της ΕΕ με το μικρότερο δυνατό κόστος για τους φορολογούμενους και χωρίς αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά. Ειδικότερα, οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τις κρατικές

⁴⁵ Βλέπε IP/14/400 της 9ης Απριλίου 2014, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-400_en.htm.

⁴⁶ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_el.

⁴⁷ Υπόθεση ΑΤ.39816 *Προμήθειες φυσικού αερίου από αγορές προηγούμενου σταδίου στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη*, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39816.

⁴⁸ Βλέπε IP/17/555 της 13ης Μαρτίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-555_el.htm.

⁴⁹ Υπόθεση ΑΤ.39849 *BEH Φυσικό αέριο*, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39849.

ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας⁵⁰ απαιτούν τη διενέργεια ανταγωνιστικών δημοπρασιών για τη στήριξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας από το 2017. Οι δημοπρασίες πρέπει να βασίζονται σε σαφή, διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια. Με την απαίτηση αυτή διασφαλίζεται η περιορισμένη χρήση των δημόσιων κονδυλίων και η μη υπεραντιστάθμιση.

Για παράδειγμα, τον Ιούλιο η Επιτροπή ενέκρινε, βάσει των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, το νέο ουγγρικό καθεστώς στήριξης για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές⁵¹. Βάσει του καθεστώτος αυτού, είναι επιλέξιμες διάφορες τεχνολογίες και διάφορα μεγέθη μονάδων. Εγκαταστάσεις με δυναμικότητα άνω του 1 megawatt και αιολικές εγκαταστάσεις θα επιλεγούν στο πλαίσιο μιας τεχνολογικά ουδέτερης ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών.

Τον Σεπτέμβριο η Επιτροπή ενέκρινε, βάσει των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, τέσσερα καθεστώτα για τη στήριξη της ηλεκτροπαραγωγής από χερσαίες αιολικές και ηλιακές εγκαταστάσεις τόσο σε κτίρια όσο και επι του εδάφους στη Γαλλία⁵². Τα καθεστώτα θα επιτρέψουν στη Γαλλία να αναπτύξει περισσότερα από επτά πρόσθετα gigawatts ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, συμβάλλοντας στην επίτευξη του στόχου της για παραγωγή ποσοστού 23 % των ενεργειακών αναγκών από ανανεώσιμες πηγές έως το 2020. Επίσης, τον Νοέμβριο η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ένα ισπανικό καθεστώς για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ήταν σύμφωνο με τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις⁵³. Το καθεστώς στηρίζει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, από συμπαραγωγή θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής απόδοσης και από απορρίμματα, και συμβάλλει στη μετάβαση της Ισπανίας σε έναν περιβαλλοντικά βιώσιμο ενεργειακό εφοδιασμό χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

Όλα αυτά τα καθεστώτα συνοδεύονται από λεπτομερές σχέδιο αξιολόγησης για την εκτίμηση του αντικτύπου τους. Τα τελικά αποτελέσματα των αξιολογήσεων θα πρέπει να υποβληθούν στην Επιτροπή.

Για μια άρτια Ενεργειακή Ένωση απαιτούνται ισχυροί και καινοτόμοι πάροχοι τεχνολογίας, οι οποίοι θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεί η αναδιάρθρωση του γαλλικού παρόχου πυρηνικής τεχνολογίας Areva⁵⁴. Τον Ιανουάριο του 2018 η Areva άλλαξε την επωνυμία της σε Oreno.

Η αναδιάρθρωση της Areva

⁵⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής, *Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020)*, ΕΕ C 200 της 28.6.2014, σ. 1, διατίθεται στη διεύθυνση [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628(01)).

⁵¹ SA.44076 *RES support scheme – METÁR*, απόφαση της Επιτροπής της 11ης Ιουλίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44076.

⁵² Υποθέσεις SA.46552, SA.47753, SA.48066 και SA.48238, βλέπε IP/17/3581 της 29ης Σεπτεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3581_en.htm.

⁵³ Υπόθεση SA.40348 *Support for electricity generation from renewable energy sources, cogeneration and waste*, απόφαση της Επιτροπής της 10ης Νοεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_40348.

⁵⁴ Υπόθεση SA.44727 *Ενίσχυση αναδιάρθρωσης στην Areva*, απόφαση της Επιτροπής της 10ης Ιανουαρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44727 και M.7764 *EDF / Areva reactor business*, απόφαση της Επιτροπής της 29ης Μαΐου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7764.

Το 2016 η Γαλλία κοινοποίησε στην Επιτροπή σχέδιο αναδιάρθρωσης για την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας της Areva και τη βελτίωση της οικονομικής της θέσης. Το σχέδιο περιλάμβανε κρατική ενίσχυση με τη μορφή εισφοράς κρατικών κεφαλαίων ύψους άνω των 4 δισ. EUR.

Οι εταιρείες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες μπορούν να λαμβάνουν κρατικές ενισχύσεις μόνο για τον σκοπό της αποκατάστασης της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς τους. Ενισχύσεις που χορηγούνται σε εταιρείες που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες έχουν υψηλές στρεβλωτικές επιπτώσεις διότι διατηρούν τεχνητά μια εταιρεία στην αγορά, η οποία σε διαφορετική περίπτωση θα είχε εξέλθει από την αγορά. Συνεπώς, μπορούν να χορηγηθούν μόνον υπό αυστηρές προϋποθέσεις.

Η Επιτροπή ανέλυσε αν οι σχεδιαζόμενες εισφορές κρατικών κεφαλαίων στην εταιρεία δεν θα έθεταν αδικαιολόγητα την Areva σε πλεονεκτική θέση έναντι των ανταγωνιστών της, παρέχοντάς της πρόσβαση σε χρηματοδότηση υπό όρους που δεν ήταν διαθέσιμοι στην αγορά. Τον Ιανουάριο του 2017 η Επιτροπή εξέδωσε δύο αποφάσεις, εκ των οποίων η πρώτη αφορούσε την έγκριση της ενίσχυσης διάσωσης (στην υπόθεση SA.46077) και η δεύτερη αφορούσε τη χορήγηση ενίσχυσης αναδιάρθρωσης (υπόθεση SA.44727) στον όμιλο Areva. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα γαλλικά σχέδια είναι σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, καθώς επιτρέπουν στην εταιρεία να καταστεί βιώσιμη χωρίς να προκαλούν αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά. Οι γαλλικές αρχές θα υποβάλλουν τακτικές εκθέσεις παρακολούθησης στην Επιτροπή, ώστε να διασφαλιστεί ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης εφαρμόζεται πλήρως και σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής, έως τη λήξη της περιόδου αναδιάρθρωσης της Areva το 2019.

Το σχέδιο περιλάμβανε την εκποίηση των δραστηριοτήτων αντιδραστήρα της Areva στη γαλλική εταιρεία ενέργειας EDF, με την επιφύλαξη της εξέτασης από την Επιτροπή της σχεδιαζόμενης πράξης βάσει των κανόνων της ΕΕ για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων. Τον Μάιο του 2017 η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η πράξη δεν δημιουργούσε προβλήματα ανταγωνισμού βάσει του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις.

Σε τέτοιες περίπλοκες αναδιρθρώσεις, τα εργαλεία ανταγωνισμού, όπως ο έλεγχος των συγκεντρώσεων και των κρατικών ενισχύσεων, συμβάλλουν στο να διασφαλιστεί ότι οι αγορές εξακολουθούν να παρέχουν στις εταιρείες κίνητρα για να είναι αποτελεσματικές και καινοτόμες, προς όφελος των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων της ΕΕ.

Επιπλέον, τον Μάρτιο του 2017 η Επιτροπή ενέκρινε, βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, τη στήριξη την οποία χορήγησε η Ουγγαρία για την κατασκευή δύο νέων πυρηνικών αντιδραστήρων στο Paks (Paks II)⁵⁵. Οι νέοι αντιδραστήρες θα αντικαταστήσουν τους τέσσερις αντιδραστήρες που λειτουργούν επί του παρόντος στις εγκαταστάσεις του Paks, οι οποίοι κατασκευάστηκαν τη δεκαετία του 1980 και καλύπτουν σήμερα ποσοστό περίπου 50 % της εγχώριας ηλεκτροπαραγωγής της Ουγγαρίας. Βάσει των Συνθηκών της ΕΕ, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να καθορίζουν το ενεργειακό τους μείγμα και έχουν την επιλογή να επενδύουν στην πυρηνική τεχνολογία. Ο ρόλος της Επιτροπής είναι να διασφαλίζει ότι η στρέβλωση του ανταγωνισμού στην ενεργειακή αγορά λόγω της κρατικής στήριξης περιορίζεται στο ελάχιστο. Κατά τη διάρκεια της έρευνας που διενήργησε η Επιτροπή, η ουγγρική κυβέρνηση ανέλαβε ουσιαστικές δεσμεύσεις, οι οποίες επέτρεψαν στην Επιτροπή να εγκρίνει την επένδυση.

Πρόωθηση ενός ανταγωνιστικού και αποδοτικού τομέα μεταφορών

Ο κλάδος των μεταφορών αποτελεί βασικό τομέα για τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά: τα αγαθά και οι υπηρεσίες που σχετίζονται με τις μεταφορές κατέχουν τη δεύτερη θέση στον

⁵⁵ Υπόθεση SA.38454 *Πιθανή ενίσχυση προς τον πυρηνικό σταθμό ηλεκτροπαραγωγής του Paks*, απόφαση της Επιτροπής της 6ης Μαρτίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38454.

προϋπολογισμό των νοικοκυριών μετά τις οικιακές δαπάνες⁵⁶. Οι ανταγωνιστικές τιμές για τις υπηρεσίες μεταφορών αφορούν άμεσα εκατομμύρια Ευρωπαίους. Η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για την προώθηση του δυναμικού ανταγωνισμού και την καταπολέμηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού σε όλους τους τρόπους μεταφοράς.

Ο τομέας των αεροπορικών μεταφορών παραμένει ιδιαίτερα κατακερματισμένος στην ΕΕ και η ανάγκη για περαιτέρω σταθεροποίηση αναδείχθηκε από την αφερεγγυότητα διαφόρων αεροπορικών εταιρειών της ΕΕ το 2017. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξέτασε την αγορά ορισμένων περιουσιακών στοιχείων της Air Berlin από τη Lufthansa⁵⁷ και την easyJet⁵⁸. Ενώ η έρευνα της Επιτροπής βρισκόταν ακόμη σε εξέλιξη, η Lufthansa υπαναχώρησε από την εξαγορά της NIKI στις 13 Δεκεμβρίου, με αποτέλεσμα να καταθέσει η NIKI αίτηση υπαγωγής σε διαδικασία αφερεγγυότητας την ίδια ημέρα⁵⁹. Η Επιτροπή εντέλει ενέκρινε, υπό τον όρο της λήψης κατάλληλων διορθωτικών μέτρων, το υπόλοιπο μέρος της πράξης μεταξύ της Lufthansa και της Air Berlin στις 21 Δεκεμβρίου⁶⁰. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό οι επιτροπές πιστωτών και οι διαχειριστές αφερεγγυότητας να μην υποτιμούν τον κίνδυνο μη υλοποίησης μιας πράξης για κανονιστικούς λόγους (συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των κανόνων για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων και των συγκεντρώσεων). Παρότι ο δυνητικός αγοραστής της αφερέγγυας εταιρείας μπορεί να λάβει ορισμένα προσωρινά μέτρα για τη διαφύλαξη της βιωσιμότητάς της, τα μέτρα αυτά πρέπει να συμμορφώνονται με τον κανονισμό για τις συγκεντρώσεις.

Η αγορά σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών της ΕΕ ελευθερώθηκε το 2007. Έκτοτε, η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς σιδηροδρομικών υπηρεσιών, μεταξύ άλλων με τη διασφάλιση της ανεξάρτητης διαχείρισης των σιδηροδρομικών υποδομών και την προώθηση των επενδύσεων σε σιδηροδρομικές γραμμές που διασυνδέουν τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, η επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ είναι σημαντική προκειμένου να διασφαλιστεί η μη αντικατάσταση των κανονιστικών εμποδίων από μια αντιανταγωνιστική συμπεριφορά σιδηροδρομικών εταιρειών που κατέχουν δεσπόζουσα θέση στην αγορά, κάτι που θα παρεμπόδιζε την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για τις σιδηροδρομικές μεταφορές.

Η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο στους λιθουανικούς σιδηροδρόμους για παρεμπόδιση του ανταγωνισμού στην αγορά των σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών⁶¹

Από την έρευνα της Επιτροπής προέκυψε ότι οι ενέργειες της λιθουανικής κατεστημένης κρατικής σιδηροδρομικής εταιρείας, η οποία ήταν αρμόδια τόσο για τις σιδηροδρομικές υποδομές όσο και για τις σιδηροδρομικές μεταφορές, παρεμπόδιζαν τον ανταγωνισμό στην αγορά σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών λόγω της αποσυναρμολόγησης τμήματος μήκους 19 χλμ. της γραμμής

⁵⁶ Πηγή: Eurostat. Βλέπε http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:Household_consumption_expenditure_-_national_accounts

⁵⁷ Υπόθεση M.8633 *Lufthansa/certain Air Berlin assets*. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8633.

⁵⁸ Υπόθεση M.8672 *easyJet/certain Air Berlin assets*. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8672.

⁵⁹ Κατόπιν απόφασης της επιτροπής πιστωτών της NIKI, τα περιουσιακά στοιχεία της NIKI πωλήθηκαν τον Ιανουάριο του 2018 στον ιδρυτή της, κ. Niki Lauda, και η εμπορική επωνυμία άλλαξε σε Laudamotion.

⁶⁰ Υπόθεση M.8633 *Lufthansa/certain Air Berlin assets*, απόφαση της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 2017 δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο β) σε συνδυασμό με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου και του άρθρου 57 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5402_en.htm.

⁶¹ Υπόθεση ΑΤ.39813 *Σιδηρόδρομοι της Βαλτικής*, απόφαση της Επιτροπής της 2ας Οκτωβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39813.

που συνδέει τη Λιθουανία με τη Λετονία, με αποτέλεσμα ένας σημαντικός πελάτης των λιθουανικών σιδηροδρόμων να μην μπορεί να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες άλλου σιδηροδρομικού φορέα. Οι λιθουανικοί σιδηρόδρομοι δεν μπορούσαν να αποδείξουν ότι υπήρχε αντικειμενική αιτιολογία για την αφαίρεση της γραμμής.

Η Επιτροπή αποφάσισε να επιβάλει στους λιθουανικούς σιδηροδρόμους πρόστιμο ύψους 27,9 εκατ. EUR για κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης τους στη διαχείριση των σιδηροδρομικών υποδομών της Λιθουανίας. Επιπλέον, η Επιτροπή διέταξε τους λιθουανικούς σιδηροδρόμους να ανακατασκευάσουν τις γραμμές.

Τον Ιούνιο η Επιτροπή ενέκρινε, βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, την παροχή ενίσχυσης αναδιάρθρωσης στις ελληνικές σιδηροδρομικές εταιρείες ΟΣΕ και ΤΡΑΙΝΟΣΕ⁶². Η Επιτροπή έκρινε ότι τα μέτρα ενίσχυσης υπέρ του ΟΣΕ και της ΤΡΑΙΝΟΣΕ συμβιβάζονται με τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, αφού έλαβε κυρίως υπόψη τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο ελληνικός σιδηροδρομικός τομέας και τη σημασία της εύρυθμης λειτουργίας των σιδηροδρομικών υπηρεσιών για τον πληθυσμό. Τα εν λόγω μέτρα έχουν ως θεμιτό στόχο την αποτροπή του κινδύνου σοβαρής διαταραχής της ελληνικής οικονομίας, χωρίς όμως να προκαλούν αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά. Η ενίσχυση θα διευκολύνει επίσης τη μελλοντική ιδιωτικοποίηση της ΤΡΑΙΝΟΣΕ, η οποία αναμένεται να στηρίξει το άνοιγμα της ελληνικής σιδηροδρομικής αγοράς στον ανταγωνισμό και να έχει θετικό αντίκτυπο στην ποιότητα των μεταφορικών υπηρεσιών. Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης απόφαση στην οποία διαπίστωσε ότι τα μέτρα στήριξης που έλαβε η Βουλγαρία υπέρ της δημόσιας κατεστημένης σιδηροδρομικής επιχείρησης BDZ είναι σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις⁶³.

Τόσο οι αποφάσεις για τον ΟΣΕ και την ΤΡΑΙΝΟΣΕ όσο και η απόφαση για τα μέτρα στήριξης της Βουλγαρίας υπέρ της BDZ δείχνουν τον τρόπο με τον οποίο ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με τα επίπεδα χρέους ορισμένων κατεστημένων σιδηροδρομικών επιχειρήσεων. Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις επιτρέπουν στα κράτη μέλη να βοηθούν αυτές τις επιχειρήσεις να αποφύγουν σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες ή να υποχρεωθούν να μειώσουν σημαντικά το προσωπικό τους, ενώ παράλληλα διευκολύνουν τη μετάβαση σε μια ανοικτή και ανταγωνιστική σιδηροδρομική αγορά προς όφελος των καταναλωτών και των φορολογουμένων.

⁶² Υποθέσεις SA.32543 *Measures in favour of OSE group* και SA.32544 *Αναδιάρθρωση του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος - ΤΡΑΙΝΟΣΕ Α.Ε.*, βλέπε IP/17/1661 της 16ης Ιουνίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1661_el.htm.

⁶³ Υπόθεση SA.31250 *Measure implemented by Bulgaria in favour of BDZ Holding EAD SA, BDZ Passenger EOOD and BDZ Cargo EOOD*, απόφαση της Επιτροπής της 16ης Ιουνίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_31250.

Επιβολή της νομοθεσίας κατά των συμπράξεων για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ

Οι οδικές εμπορευματικές μεταφορές αποτελούν σημαντικό τμήμα του ευρωπαϊκού τομέα μεταφορών και η ανταγωνιστικότητά τους εξαρτάται από τις τιμές των φορτηγών οχημάτων.

Η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο στη Scania για συμμετοχή σε σύμπραξη⁶⁴

Τον Σεπτέμβριο η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο ύψους 880 εκατ. EUR στη Scania για συμμετοχή σε σύμπραξη στην αγορά κατασκευής μεσαίων (βάρους μεταξύ 6 και 16 τόνων) και βαρέων φορτηγών οχημάτων (βάρους άνω των 16 τόνων). Τον Ιούλιο του 2016 η Επιτροπή είχε λάβει απόφαση διευθέτησης σχετικά με τη σύμπραξη φορτηγών οχημάτων στην οποία συμμετείχαν οι εταιρείες MAN, DAF, Daimler, Iveco και Volvo/Renault⁶⁵. Η Scania αποφάσισε να μην προβεί σε διευθέτηση αυτής της υπόθεσης σύμπραξης με την Επιτροπή, αντίθετα με τις υπόλοιπες πέντε συμμετέχουσες εταιρείες. Κατά συνέπεια, η έρευνα της Επιτροπής σε βάρος της Scania διενεργήθηκε σύμφωνα με τη συνήθη διαδικασία που ακολουθείται σε υποθέσεις συμπράξεων.

Τον Φεβρουάριο⁶⁶, στο πλαίσιο της πρώτης στα χρονικά υπόθεσης σύμπραξης στην κυκλική οικονομία, η Επιτροπή επέβαλε συνολικό πρόστιμο ύψους 68 εκατ. EUR σε τέσσερις ευρωπαϊκές εταιρείες ανακύκλωσης αποβλήτων συσσωρευτών αυτοκινήτων μολύβδου-οξέος (Campine, Eco-Bat Technologies, Johnson Controls και Recylex) για συμμετοχή, στο διάστημα μεταξύ των ετών 2009 και 2012, σε σύμπραξη με σκοπό τον καθορισμό των τιμών αγοράς αποβλήτων συσσωρευτών αυτοκινήτων μολύβδου-οξέος στο Βέλγιο, στη Γαλλία, στη Γερμανία και στις Κάτω Χώρες.

Επιπλέον, η Επιτροπή έχει διενεργήσει διάφορες έρευνες στον κλάδο των εξαρτημάτων αυτοκινήτων και έχει επιβάλει στις επιχειρήσεις που συμμετείχαν σε τρεις συμπράξεις⁶⁷ πρόστιμα των οποίων το συνολικό ποσό ανέρχεται σε 220 εκατ. EUR. Οι συμπράξεις στον κλάδο των εξαρτημάτων αυτοκινήτων αυξάνουν το κόστος εισροών για τους κατασκευαστές αυτοκινήτων, με αποτέλεσμα να βλάπτεται η ανταγωνιστικότητα του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας και να αυξάνεται τεχνητά η τιμή που καταβάλλεται από τους Ευρωπαίους καταναλωτές που αγοράζουν αυτοκίνητα.

Απλουστευμένοι κανόνες για τις δημόσιες επενδύσεις στους λιμένες και αερολιμένες, στον πολιτισμό και στις εξόχως απόκεντρες περιοχές

Η Επιτροπή επικεντρώνει τις προσπάθειές της όσον αφορά τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων σε μείζονες υποθέσεις που έχουν σημαντικές επιπτώσεις για τον ανταγωνισμό στην ενιαία αγορά, προς το βέλτιστο όφελος των καταναλωτών. Στο πνεύμα αυτό, ο γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία⁶⁸, ο οποίος εκδόθηκε το 2014 στο πλαίσιο της

⁶⁴ Βλέπε IP/17/3502 της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3502_en.htm.

⁶⁵ Υπόθεση AT.39824 *Φορτηγά*, απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2016, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39824.

⁶⁶ Υπόθεση 40018 *Ανακύκλωση συσσωρευτών αυτοκινήτων*, απόφαση της Επιτροπής της 8ης Φεβρουαρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40018.

⁶⁷ Υποθέσεις: AT.4000 *Θερμικά συστήματα*, απόφαση της Επιτροπής της 8ης Μαρτίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39960· AT.40013 *Συστήματα φωτισμού*, απόφαση της Επιτροπής της 21ης Ιουνίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40013· AT.39881 *Συστήματα ασφάλειας επιβαίνοντων*, απόφαση της Επιτροπής της 22ας Νοεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39960.

⁶⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της

πρωτοβουλίας για τον εκσυγχρονισμό των κρατικών ενισχύσεων⁶⁹, έδωσε στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να εφαρμόζουν ευρύ φάσμα μέτρων κρατικών ενισχύσεων χωρίς προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής. Το 2017 η Επιτροπή επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού στους λιμένες και τους αερολιμένες⁷⁰. Συμπεριέλαβε επίσης διάφορες νέες απλουστεύσεις σε άλλους τομείς. Για παράδειγμα, η Επιτροπή θα εξετάζει μόνο σημαντικότερες υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων οι οποίες περιλαμβάνουν υψηλότερα ποσά ενίσχυσης για πολιτιστικά έργα-

Νέα μέτρα κρατικών ενισχύσεων: η Επιτροπή απλουστεύει τους κανόνες για τις δημόσιες επενδύσεις στους λιμένες και αερολιμένες, στον πολιτισμό και στις εξόχως απόκεντρες περιοχές

Όσον αφορά τους αερολιμένες, τα κράτη μέλη μπορούν πλέον να πραγματοποιούν δημόσιες επενδύσεις σε περιφερειακούς αερολιμένες με κίνηση μικρότερη από 3 εκατομμύρια επιβάτες ετησίως με πλήρη ασφάλεια δικαίου και χωρίς προηγούμενο έλεγχο εκ μέρους της Επιτροπής. Με τον τρόπο αυτόν, θα διευκολυνθούν οι δημόσιες επενδύσεις σε περισσότερους από 420 αερολιμένες σε ολόκληρη την ΕΕ (που αντιπροσωπεύουν περίπου το 13 % της εναέριας κυκλοφορίας). Επίσης, ο κανονισμός επιτρέπει στις δημόσιες αρχές την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των μικρών αερολιμένων με κίνηση έως 200 000 επιβάτες ετησίως. Αυτοί οι μικροί αερολιμένες αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ήμισυ του συνόλου των αερολιμένων στην ΕΕ, αλλά λιγότερο από 1 % της εναέριας κυκλοφορίας. Παρότι μπορεί να μην είναι πάντοτε εξίσου επικερδείς με τους μεγαλύτερους αερολιμένες, μπορούν ωστόσο να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη συνδεσιμότητα μιας περιοχής και είναι μικρές οι πιθανότητες να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό στην ενιαία αγορά της ΕΕ.

Όσον αφορά τους λιμένες, τα κράτη μέλη μπορούν πλέον να πραγματοποιούν δημόσιες επενδύσεις ύψους έως και 150 εκατ. EUR σε θαλάσσιους λιμένες και έως και 50 εκατ. EUR σε λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας με πλήρη ασφάλεια δικαίου και χωρίς προηγούμενο έλεγχο εκ μέρους της Επιτροπής. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται οι δαπάνες βυθοκόρησης με τις οποίες επιβαρύνονται ορισμένοι λιμένες, ώστε να διασφαλίζεται επαρκές βάθος της πλωτής οδού για την πρόσδεση πλοίων. Για ορισμένους λιμένες οι δαπάνες αυτές δεν είναι διαπραγματεύσιμες λόγω της γεωγραφικής θέσης τους, ανεξάρτητα από το πόσο αποδοτικοί και ανταγωνιστικοί είναι.

6. Καταπολέμηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στον τομέα της φορολογίας και στον χρηματοπιστωτικό τομέα για μια δικαιότερη ενιαία αγορά

Η εμπιστοσύνη στην ενιαία αγορά της ΕΕ εξαρτάται από τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού προκειμένου οι επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται σε αξιοκρατική βάση, μεταξύ άλλων και στον τομέα της φορολογίας. Για παράδειγμα, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να χορηγεί σε πολυεθνικούς ομίλους φορολογικά πλεονεκτήματα τα οποία δεν παρέχονται σε αυτόνομες εταιρείες (συχνά τοπικές επιχειρήσεις), δεδομένου ότι αυτό θα οδηγούσε σε σοβαρή στρέβλωση του ανταγωνισμού.

Συνθήκης, ΕΕ L 187 της 26.6.2014, διατίθεται στη διεύθυνση <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32014R0651>.

⁶⁹ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html.

⁷⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1084 της Επιτροπής, της 14ης Ιουνίου 2017, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 όσον αφορά τις ενισχύσεις για τις λιμενικές και αερολιμενικές υποδομές, τα όρια κοινοποίησης για τις ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς και για τις ενισχύσεις για αθλητικές υποδομές και πολυλειτουργικές ψυχαγωγικές υποδομές, καθώς και τα καθεστώτα περιφερειακών ενισχύσεων λειτουργίας για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 όσον αφορά τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών, ΕΕ L 156 της 20.6.2017, διατίθεται στη διεύθυνση <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

Τον Οκτώβριο του 2017 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το Λουξεμβούργο χορήγησε παράνομα φορολογικά πλεονεκτήματα στην Amazon⁷¹.

Τερματισμός των επιλεκτικών φορολογικών πλεονεκτημάτων: η απόφαση Amazon

Κατόπιν εμπειριστατωμένης έρευνας που δρομολογήθηκε τον Οκτώβριο του 2014, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι με φορολογική απόφαση τύπου «tax ruling» που εκδόθηκε από το Λουξεμβούργο το 2003, και της οποίας η ισχύς παρατάθηκε το 2011, μειώθηκε ο φόρος τον οποίο καταβάλλει η Amazon στο Λουξεμβούργο χωρίς βάσιμη αιτιολόγηση.

Η φορολογική απόφαση τύπου «tax ruling» επέτρεψε στην Amazon να μεταφέρει τη συντριπτική πλειονότητα των κερδών της από μια εταιρεία του ομίλου Amazon που υπόκειται σε φόρο στο Λουξεμβούργο (την Amazon EU) σε εταιρεία που δεν υπόκειται σε φόρο (την Amazon Europe Holding Technologies), χωρίς βάσιμη οικονομική αιτιολόγηση. Οι συναλλαγές μεταξύ εταιρειών ενός εταιρικού ομίλου πρέπει να τιμολογούνται κατά τρόπο που να αποτυπώνει την οικονομική πραγματικότητα. Αυτό σημαίνει ότι οι πληρωμές μεταξύ δύο εταιρειών που ανήκουν στον ίδιο όμιλο θα πρέπει να είναι σύμφωνες με ρυθμίσεις που πραγματοποιούνται υπό τους όρους που ισχύουν στο εμπόριο μεταξύ ανεξαρτήτων επιχειρήσεων (η λεγόμενη «αρχή του πλήρους ανταγωνισμού»).

Από την έρευνα της Επιτροπής προέκυψε ότι το ύψος των πληρωμών δικαιωμάτων, που εγκρίθηκε με τη φορολογική απόφαση τύπου «tax ruling», διογκώθηκε και δεν αντιστοιχούσε στην οικονομική πραγματικότητα. Κατά συνέπεια, τα κέρδη αυτά παρέμειναν αφορολόγητα. Πράγματι, η απόφαση έδωσε στην Amazon τη δυνατότητα να αποφύγει τη φορολογία επί σχεδόν των τριών τετάρτων των κερδών που πραγματοποίησε από όλες τις πωλήσεις της Amazon στην ΕΕ. Στη βάση αυτή, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η φορολογική απόφαση τύπου «tax ruling» χορήγησε επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα στην Amazon.

Μια αυτόνομη εταιρεία, με έδρα επίσης το Λουξεμβούργο και υποκείμενη στην ίδια εθνική φορολογική νομοθεσία, θα είχε καταβάλει τετραπλάσιο φόρο σε σύγκριση με τον φόρο τον οποίο κατέβαλε η Amazon επί των ίδιων κερδών. Ως εκ τούτου, η φορολογική απόφαση τύπου «tax ruling» χορήγησε στην Amazon ανταγωνιστικό πλεονέκτημα το οποίο δεν παρεχόταν σε συγκρίσιμες επιχειρήσεις και συνιστούσε παράνομη κρατική ενίσχυση.

Το Λουξεμβούργο πρέπει να ανακτήσει από την Amazon ποσό μη καταβληθέντων φόρων ύψους περίπου 250 εκατ. EUR, πλέον τόκων. Το ποσό αυτό καλύπτει την οκταετή περίοδο κατά την οποία η Amazon βασίστηκε στη φορολογική απόφαση για τον καθορισμό της φορολογικής της υποχρέωσης όσον αφορά τον φόρο εισοδήματος εταιρειών που όφειλε να καταβάλει στο Λουξεμβούργο. Εναπόκειται πλέον στις φορολογικές αρχές του Λουξεμβούργου να καθορίσουν το ακριβές ποσό, με βάση τη μέθοδο που αναφέρεται στην απόφαση της Επιτροπής.

Στις 26 Οκτωβρίου η Επιτροπή κίνησε διεξοδική έρευνα σχετικά με το καθεστώς του Ηνωμένου Βασιλείου το οποίο εξαιρεί ορισμένες συναλλαγές πολυεθνικών ομίλων από την εφαρμογή των εθνικών κανόνων για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής⁷². Η εξαίρεση για τη χρηματοδότηση ομίλων την οποία εφαρμόζει το Ηνωμένο Βασίλειο εξαιρεί από την ανακατανομή βάσει των κανόνων για τις ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρείες (EAE) το εισόδημα το οποίο εισπράττει η υπεράκτια θυγατρική από άλλη αλλοδαπή εταιρεία του ομίλου. Στο στάδιο αυτό, η Επιτροπή έχει αμφιβολίες ως προς το αν η εξαίρεση αυτή συνάδει

⁷¹ Υπόθεση SA.38944 *Εικαζόμενη ενίσχυση στην Amazon*, απόφαση της Επιτροπής της 4ης Οκτωβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38374.

⁷² Υπόθεση κρατικής ενίσχυσης SA.44896 – *Ηνωμένο Βασίλειο – Καθεστώς πιθανών κρατικών ενισχύσεων σχετικά με εξαίρεση για τη χρηματοδότηση ομίλων EAE στο Ηνωμένο Βασίλειο*, απόφαση της Επιτροπής της 26ης Οκτωβρίου 2017, η επιστολή διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3&case_title=cfc και το δελτίο Τύπου διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4201_en.htm.

με τον συνολικό στόχο των κανόνων του Ηνωμένου Βασιλείου για τις ΕΑΕ, ο οποίος έγκειται στην ανακατανομή προς το Ηνωμένο Βασίλειο –για σκοπούς φορολόγησης– των εισοδημάτων που μετατοπίζονται τεχνητά σε υπεράκτιες θυγατρικές μητρικών εταιρειών του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Επιτροπή θεωρεί, ωστόσο, στο παρόν στάδιο, ότι το Ηνωμένο Βασίλειο θα πρέπει να εφαρμόζει τους κανόνες για την καταπολέμηση των καταχρήσεων σε όλες τις εταιρείες που εκτρέπουν εισοδήματα με τεχνητό τρόπο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αποκτούν εισοδήματα τα οποία προκύπτουν από χρηματοδοτήσεις ομίλων, δεδομένου ότι οι εν λόγω εταιρείες βρίσκονται στο σύνολό τους σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση όσον αφορά τον στόχο του συγκεκριμένου μέτρου.

Στις 18 Δεκεμβρίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε διεξοδική έρευνα σχετικά με τη φορολογική μεταχείριση που επιφυλάσσουν οι Κάτω Χώρες στην *Inter IKEA*, έναν από τους δύο ομίλους που διαχειρίζονται τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της ΙΚΕΑ⁷³. Η *Inter IKEA Systems*, ολλανδική εταιρεία που ανήκει στον όμιλο *Inter IKEA*, τηρεί καταστάσεις για όλα τα εισοδήματα από τέλη δικαιόχρησης που καταβάλλονται από τα καταστήματα ΙΚΕΑ σε ολόκληρο τον κόσμο. Η έρευνα της Επιτροπής αφορά δύο φορολογικές αποφάσεις τύπου «tax ruling» οι οποίες εκδόθηκαν από τις ολλανδικές φορολογικές αρχές το 2006 και το 2011, και οι οποίες έχουν οδηγήσει σε σημαντική μείωση των φορολογητέων κερδών της *Inter IKEA Systems* στις Κάτω Χώρες. Η Επιτροπή θεωρεί στο στάδιο αυτό ότι η μεταχείριση που εγκρίθηκε στις δύο φορολογικές αποφάσεις τύπου «tax ruling» ενδέχεται να οδήγησε σε επιλεκτικό πλεονέκτημα υπέρ της *Inter IKEA Systems*, το οποίο δεν παρέχόταν σε άλλες εταιρείες που υπόκειντο στους ίδιους εθνικούς κανόνες φορολόγησης στις Κάτω Χώρες.

Οι εταιρείες χρηματοδότησης παρέχουν ενδοομιλικές υπηρεσίες χρηματοδότησης και το κέρδος τους είναι η αμοιβή για τις χρηματοδοτικές τους δραστηριότητες. Η αμοιβή αυτή πρέπει να συνάδει με την αρχή του πλήρους ανταγωνισμού. Το ζήτημα αυτό αποτελεί έναν από τους βασικούς τομείς στους οποίους εστιάζει η Επιτροπή από τότε που άρχισε να εξετάζει τις πρακτικές των κρατών μελών όσον αφορά την έκδοση φορολογικών αποφάσεων τύπου «tax ruling». Στο έγγραφο εργασίας που δημοσιεύθηκε στο πλαίσιο της διερεύνησης αυτής, τον Ιούνιο του 2016, διατυπώθηκαν ανησυχίες για το ότι ορισμένες φορολογικές αποφάσεις τύπου «tax ruling» για εταιρείες χρηματοδότησης εγκρίνουν πολύ χαμηλά περιθώρια και χαμηλή φορολογητέα βάση⁷⁴.

Η ΓΔ Ανταγωνισμού υποστήριξε τις προσπάθειες τις οποίες κατέβαλαν το Λουξεμβούργο και η Κύπρος για τροποποίηση των φορολογικών τους κανόνων προκειμένου να αποφευχθεί η χορήγηση αδικαιολόγητων πλεονεκτημάτων σε εταιρείες χρηματοδότησης. Το Λουξεμβούργο τροποποίησε τους κανόνες του σχετικά με τις εταιρείες χρηματοδότησης στα τέλη του 2016, με την έκδοση εθνικής διοικητικής εγκυκλίου⁷⁵. Οι κανόνες αυτοί τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2017. Παρομοίως, με εγκύκλιο της 30ής Ιουνίου 2017, η Κύπρος επέφερε αλλαγές στους εθνικούς της κανόνες προκειμένου να καταστούν αυστηρότεροι όσον αφορά τη φορολογική μεταχείριση των εταιρειών χρηματοδότησης.

⁷³ Υπόθεση κρατικής ενίσχυσης SA.46470 – Κάτω Χώρες – *Πιθανή κρατική ενίσχυση υπέρ της Inter Ikea*, απόφαση της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 2017 (θα είναι διαθέσιμη σύντομα). Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε IP/17/5343 της 18ης Δεκεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5343_en.htm.

⁷⁴ Έγγραφο εργασίας της ΓΔ Ανταγωνισμού σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις και τις φορολογικές αποφάσεις τύπου «tax ruling», Internal Working Paper – Background to the High Level Forum on State Aid, της 3ης Ιουνίου 2016, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/working_paper_tax_rulings.pdf.

⁷⁵ Εγκύκλιος του Διευθυντή Εισφορών, L.I.R. n° 56/1 – 56bis/1 της 27ης Δεκεμβρίου 2016, διατίθεται στη διεύθυνση <http://www.impotsdirects.public.lu/content/dam/acd/fr/legislation/legi16/circulairelir561-56bis1-27122016.pdf>.

Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων αποτρέπει το εκ των πραγμάτων μονοπώλιο στον χρηματοπιστωτικό τομέα

Η ευρωπαϊκή οικονομία εξαρτάται από την εύρυθμη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών. Αυτό δεν είναι σημαντικό μόνο για τις τράπεζες και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το σύνολο της οικονομίας επωφελείται όταν οι επιχειρήσεις μπορούν να αντλήσουν κεφάλαια σε ανταγωνιστικές χρηματοπιστωτικές αγορές.

Τον Μάρτιο του 2017 η Επιτροπή απαγόρευσε, βάσει του κανονισμού της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις, την προτεινόμενη συγχώνευση μεταξύ της Deutsche Börse και της London Stock Exchange Group⁷⁶. Η προτεινόμενη συγχώνευση θα οδηγούσε σε συνδυασμό των δραστηριοτήτων των δύο μεγαλύτερων φορέων εκμετάλλευσης ευρωπαϊκών χρηματιστηρίων. Στους εν λόγω φορείς ανήκουν τα χρηματιστήρια της Γερμανίας, της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και πολλοί από τους μεγαλύτερους ευρωπαϊκούς φορείς εκκαθάρισης. Η έρευνα της Επιτροπής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η συγχώνευση θα δημιουργούσε ένα εκ των πραγμάτων μονοπώλιο στις αγορές εκκαθάρισης τίτλων σταθερού εισοδήματος.

Οι υπηρεσίες εκκαθάρισης στην ουσία διασφαλίζουν την εκτέλεση συναλλαγών που πραγματοποιούνται σε χρηματιστήρια. Παρέχονται από φορείς εκκαθάρισης, οι οποίοι παρεμβάλλονται μεταξύ των δύο συναλλασσόμενων μερών –του πωλητή και του αγοραστή– και αναλαμβάνουν τον κίνδυνο αθέτησης καθενός εκ των συναλλασσόμενων μερών έναντι του άλλου. Ως εκ τούτου, οι φορείς εκκαθάρισης είναι ουσιώδεις για τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών. Αποτρέπουν τις αλυσιδωτές επιπτώσεις σε περίπτωση αθέτησης ενός εκ των μερών. Ως εκ τούτου, με την απόφαση της Επιτροπής θα διατηρηθεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στην αγορά των χρηματοπιστωτικών υποδομών.

Έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων για την προστασία των ισότιμων όρων ανταγωνισμού στον τραπεζικό τομέα

Τόσο οι καταναλωτές όσο και οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που παρέχονται από τον τραπεζικό τομέα. Η Ευρώπη χρειάζεται ένα εύρωστο τραπεζικό σύστημα το οποίο μπορεί να στηρίζει την ανάπτυξη σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα και στο πλαίσιο του οποίου οι τράπεζες με υγιή επιχειρηματικά μοντέλα είναι σε θέση να δανείζουν σε εταιρείες, προκειμένου αυτές να μπορούν να αναπτυχθούν και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας.

Η αναταραχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές, η οποία προκλήθηκε από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, απαίτησε κυβερνητικές παρεμβάσεις για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στον χρηματοπιστωτικό τομέα και την πρόληψη μιας συστημικής κρίσης. Η Επιτροπή εφαρμόζει τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις σε συνδυασμό με τους κανόνες για την τραπεζική ένωση. Για την προστασία των ισότιμων όρων ανταγωνισμού κατά την αξιολόγηση της παροχής δημόσιας στήριξης στον χρηματοπιστωτικό τομέα, η Επιτροπή διενεργεί διεξοδική ανάλυση του αντίκτυπου της κρατικής ενίσχυσης στο πλαίσιο της οποίας, αφενός, διασφαλίζεται ότι οι φορολογούμενοι δεν αναγκάζονται να συνεισφέρουν πέραν του απολύτως αναγκαίου και, αφετέρου, εξετάζονται επίσης οι αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προκύπτουν από την κρατική ενίσχυση.

⁷⁶ Υπόθεση M.7995 *Deutsche Börse / London Stock Exchange Group*, απόφαση της Επιτροπής της 29ης Μαρτίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7995.

Τον Ιούνιο του 2017, έπειτα από απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στην οποία διαπιστώθηκε ότι η Banca Popolare di Vicenza και η Veneto Banca τελούσαν υπό πτώχευση ή ήταν πιθανό να πτωχεύσουν, καθώς και έπειτα από απόφαση του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης της ΕΕ σύμφωνα με την οποία η ανάληψη δράσης εξυγίανσης βάσει του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης δεν εξυπηρετούσε το δημόσιο συμφέρον σε καμία από τις δύο περιπτώσεις τραπεζών, και οι δύο τράπεζες έπρεπε να τεθούν υπό εκκαθάριση σύμφωνα με τις ιταλικές εθνικές διαδικασίες αφερεγγυότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η Ιταλία έκρινε ότι η εκκαθάριση των εν λόγω τραπεζών είχε σοβαρές επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία και αποφάσισε να παράσχει κρατική στήριξη για μια συντεταγμένη εκκαθάριση.

Έπειτα από αξιολόγηση της κοινοποίησης της Ιταλίας, η Επιτροπή ενέκρινε, βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, την παροχή εθνικής στήριξης για τη διευκόλυνση της εκκαθάρισης και της εξόδου και των δύο αυτών τραπεζών από την τραπεζική αγορά βάσει της εθνικής νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας⁷⁷. Εκτός του πλαισίου εξυγίανσης των τραπεζών, οι κανόνες της ΕΕ προβλέπουν τη δυνατότητα χρήσης εθνικών κονδυλίων για τη διευκόλυνση της εκκαθάρισης και τον μετριασμό των προαναφερόμενων οικονομικών επιπτώσεων, με την επιφύλαξη της έγκρισης της Επιτροπής βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Η συμμετοχή των μετόχων των Banca Popolare di Vicenza και Veneto Banca μηδενίστηκε και οι πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης συμμετείχαν πλήρως στην εκκαθάριση συνεισφέροντας ποσό ύψους 1,2 δισ. EUR, με αποτέλεσμα να μειωθεί το κόστος για το ιταλικό κράτος, ενώ οι καταθέτες παρέμειναν πλήρως προστατευμένοι. Δεδομένου ότι οι τράπεζες που έλαβαν ενίσχυση δεν παρέμειναν τεχνητά ζωντανές αλλά εξήλθαν από την αγορά, ο ανταγωνισμός στην τραπεζική αγορά διατηρήθηκε. Ποσό ύψους περίπου 17,8 δισ. EUR (ακαθάριστη λογιστική αξία) σε μη εξυπηρετούμενα δάνεια αφαιρέθηκε από το ιταλικό τραπεζικό σύστημα.

Οι κανόνες της ΕΕ, ειδικότερα δε η οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών, παρέχουν στο κράτος τη δυνατότητα να εισφέρει κεφάλαιο σε προσωρινή βάση σε μια φερέγγυα τράπεζα χωρίς να ενεργοποιείται διαδικασία πτώχευσης ή ενδεχόμενο πτώχευσης, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται ορισμένα κριτήρια (δηλαδή η αποκαλούμενη «προληπτική ανακεφαλαιοποίηση»). Τον Ιούλιο η Επιτροπή ενέκρινε, βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, το σχέδιο της Ιταλίας να προβεί σε προληπτική ανακεφαλαιοποίηση της ιταλικής τράπεζας Monte dei Paschi di Siena⁷⁸, σύμφωνα με λεπτομερές σχέδιο αναδιάρθρωσης. Ενίσχυση για προληπτική ανακεφαλαιοποίηση μπορεί να χορηγηθεί μόνο για τον σκοπό της προετοιμασίας μιας τράπεζας για μη πιθανές κεφαλαιακές ανάγκες οι οποίες προκύπτουν μόνο σε περίπτωση σημαντικής επιδείνωσης των οικονομικών συνθηκών. Τα μέτρα αναδιάρθρωσης διασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της τράπεζας, ενώ παράλληλα περιορίζουν τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις επιμερισμού των βαρών, η συμμετοχή των μετόχων μειώθηκε και τα ομόλογα των ομολογιούχων μειωμένης εξασφάλισης μετατράπηκαν σε μετοχικό κεφάλαιο, με αποτέλεσμα να μειωθούν οι κεφαλαιακές ανάγκες κατά 4,3 δισ. EUR. Επιπλέον, η τράπεζα βρίσκεται σε διαδικασία πώλησης μη εξυπηρετούμενων δανείων ακαθάριστης λογιστικής αξίας 26,1 δισ. EUR σε έναν φορέα τιτλοποίησης.

⁷⁷ Υπόθεση SA.45664 *Orderly liquidation of Banca Popolare di Vicenza and Veneto Banca - Liquidation aid*, απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουνίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_45664.

⁷⁸ Υπόθεση SA.47677 *New aid and amended restructuring plan of Banca Monte dei Paschi di Siena*, απόφαση της Επιτροπής της 4ης Ιουλίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_47677.

Τον Οκτώβριο του 2017 η Επιτροπή ενέκρινε, βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, την πορτογαλική ενίσχυση για την πώληση της Novo Banco⁷⁹, της μεταβατικής τράπεζας την οποία είχε ιδρύσει η Πορτογαλία το 2014 στο πλαίσιο της εξυγίανσης της Banco Espírito Santo⁸⁰. Η έγκριση της ενίσχυσης βασίστηκε στη βιωσιμότητα της πωληθείσας οντότητας που διασφαλιζόταν μέσω ενός σχεδίου το οποίο προτάθηκε από τον αγοραστή και στο οποίο περιλαμβάνονταν επίσης μέτρα για τον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

7. Συνένωση δυνάμεων για ένα ευρύ πνεύμα ανταγωνισμού

Καθώς οι παγκόσμιες αγορές συνεχίζουν να ολοκληρώνονται, και ολοένα και περισσότερες εταιρείες βασίζονται στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, καθίσταται πλέον πιο αναγκαίο από ποτέ να συμφωνήσουν οι υπηρεσίες ανταγωνισμού σχετικά με κοινά πρότυπα και διαδικασίες. Η αποτελεσματική επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού εξαρτάται σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό από τη συνεργασία με άλλους φορείς επιβολής της νομοθεσίας. Όταν οι επιχειρηματικές πρακτικές μιας εταιρείας βλάπτουν τον ανταγωνισμό σε διάφορες χώρες και ηπείρους, οι δίκαιες και ισότιμες συνθήκες αγοράς μπορούν να αποκατασταθούν μόνον εάν οι αρχές επιβολής της νομοθεσίας λειτουργούν ως ομάδα.

Η Επιτροπή ηγείται της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα του ανταγωνισμού, τόσο σε πολυμερές όσο και σε διμερές επίπεδο. Το 2001 η Επιτροπή ήταν μεταξύ των ιδρυτικών μελών του Διεθνούς Δικτύου Ανταγωνισμού (ICN), το οποίο αριθμεί πλέον περισσότερα από 130 μέλη. Η Επιτροπή συμμετέχει επίσης ενεργά σε όλα τα διεθνή φόρουμ που ασχολούνται με τον ανταγωνισμό, μεταξύ των οποίων ο ΟΟΣΑ, η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), ο ΠΟΕ και η Παγκόσμια Τράπεζα.

Σε διμερές επίπεδο, η Επιτροπή διεξάγει διαπραγματεύσεις σχετικά με συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών, με σκοπό να συμπεριληφθούν στις συμφωνίες αυτές διατάξεις περί ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων. Το 2017 η Επιτροπή συνέχισε τις διαπραγματεύσεις με το Μεξικό, τη Mercosur και την Ινδονησία, και ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με τη Χιλή και το Αζερμπαϊτζάν. Επιπλέον, η Επιτροπή συμμετέχει σε ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων συνεργασίας με αρχές ανταγωνισμού σε διάφορες τρίτες χώρες, επί τη βάσει συμφωνιών ή μνημονίων συνεννόησης. Τον Ιούνιο του 2017 η Επιτροπή υπέγραψε μνημόνιο συνεννόησης με την Εθνική Επιτροπή Ανάπτυξης και Μεταρρυθμίσεων της Κίνας, με σκοπό την έναρξη διαλόγου σχετικά με τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων⁸¹. Επιπλέον, η Επιτροπή βρίσκεται σε διαδικασία διαπραγμάτευσης μιας συμφωνίας θεσμικής διευκόλυνσης με την Ελβετία.

Οι αποφάσεις τις οποίες λαμβάνει μια χώρα για τη χορήγηση επιδότησης σε εταιρεία η οποία δραστηριοποιείται σε παγκόσμιο επίπεδο μπορούν να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό σε άλλη χώρα. Ο νέος αυτός διάλογος για τη συνεργασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων θα στηρίξει τα αμοιβαία συμφέροντα και την κοινή δράση της ΕΕ και της Κίνας για την προώθηση του θεμιτού παγκόσμιου ανταγωνισμού. Μέσω του διαλόγου, η ΕΕ θα μοιραστεί με την Κίνα την εμπειρία της όσον αφορά την επιβολή του ελέγχου των κρατικών

⁷⁹ Υπόθεση SA.49275 *Sale of Novo Banco with additional aid in the context of the 2014 Resolution of Banco Espírito Santo, S.A.*, απόφαση της Επιτροπής της 11ης Οκτωβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_49275.

⁸⁰ Υπόθεση SA.39250 *Monitoring of Banco Espírito Santo*, απόφαση της Επιτροπής της 3ης Αυγούστου 2014, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_39250.

⁸¹ Βλέπε IP/17/1520 της 2ας Ιουνίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1520_en.htm.

ενισχύσεων. Επιπλέον, θα ληφθούν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του συστήματος εξέτασης του θεμιτού ανταγωνισμού, το οποίο θεσπίστηκε πρόσφατα από την Κίνα και έχει σχεδιαστεί με σκοπό την πρόληψη της στρέβλωσης και του περιορισμού του ανταγωνισμού από τις δημόσιες πολιτικές, με παράλληλη διατήρηση του θεμιτού ανταγωνισμού στην αγορά και την προώθηση μιας ενοποιημένης αγοράς.

Αυτό το σκέλος εργασιών αποτελεί μέρος της ευρύτερης στρατηγικής της Επιτροπής για την προαγωγή ενός παγκόσμιου πνεύματος ανταγωνισμού, καθώς και την προώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο στο πλαίσιο των οποίων οι εταιρείες μπορούν να ανταγωνίζονται σε αξιοκρατική βάση. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή εργάζεται για τη δημιουργία δυναμικής στους κόλπους του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου με σκοπό την προώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο όσον αφορά τις επιδοτήσεις. Επιπλέον, η Επιτροπή εξακολουθεί να συμμετέχει σε τομεακές πρωτοβουλίες για την εξέταση των επιδοτήσεων στο διεθνές πλαίσιο, όσον αφορά, για παράδειγμα, τον χάλυβα (παγκόσμιο φόρουμ της G20 για την πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα χάλυβα), τους ημιαγωγούς (κατευθυντήριες γραμμές για την περιφερειακή στήριξη στον κλάδο των ημιαγωγών) και τη ναυπηγική βιομηχανία (ΟΟΣΑ). Τέλος, η Επιτροπή έχει δημιουργήσει ειδικό φόρουμ με τα κράτη μέλη της ΕΕ για την αύξηση της ευαισθητοποίησης όσον αφορά τις διεθνείς πολιτικές επιδοτήσεων και για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις τρέχουσες εξελίξεις σε πολυμερές και διμερές επίπεδο, καθώς και όσον αφορά τις επιδοτήσεις που χορηγούνται από τρίτες χώρες.

Διατήρηση τακτικού και εποικοδομητικού διοργανικού διαλόγου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών αποτελούν βασικούς εταίρους στις προσπάθειες τις οποίες καταβάλλει η Επιτροπή για να εξηγήσει τη σημασία της πολιτικής ανταγωνισμού στους Ευρωπαίους πολίτες και στους ενδιαφερόμενους φορείς.

Το 2017 η επίτροπος κα Vestager αντάλλαξε απόψεις με διάφορες επιτροπές στο Κοινοβούλιο: την Επιτροπή Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής, την Επιτροπή Περιφερειακής Πολιτικής και την Επιτροπή Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου.

Όπως και τα προηγούμενα έτη, το Κοινοβούλιο εξέδωσε ψήφισμα για την ετήσια έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την πολιτική ανταγωνισμού. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την υποστήριξη του Κοινοβουλίου στο ότι απαιτείται ισχυρή πολιτική ανταγωνισμού για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας της εσωτερικής αγοράς και ότι ο ανταγωνισμός ενισχύει τη θέση των πολιτών προσφέροντάς τους ανταγωνιστικές τιμές και μια επιλογή καινοτόμων αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά. Σε αυτό το πνεύμα, η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται για την καταπολέμηση των παράνομων συμπράξεων και της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης από εταιρείες, καθώς και για την εξέταση συγχωνεύσεων και κρατικών ενισχύσεων στην εσωτερική αγορά, ώστε να αποφεύγονται οι περιορισμοί ή οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή χαιρετίζει τη δέσμευση του Κοινοβουλίου για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων έχει αποδειχθεί αποτελεσματικός για την καταπολέμηση της χορήγησης επιλεκτικών φορολογικών πλεονεκτημάτων σε πολυεθνικές εταιρείες. Το 2017 η Επιτροπή συνέχισε να αναλαμβάνει σημαντικές δράσεις στον τομέα αυτόν⁸² και αναλύει συστηματικά τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία λαμβάνει από όλα τα κράτη μέλη σχετικά με φορολογικές αποφάσεις τύπου «tax

⁸² Για αναλυτικές πληροφορίες, βλέπε κεφάλαιο 2 της παρούσας έκθεσης.

ruling». Τον Μάιο ερευνητές δημοσιογράφοι δημοσίευσαν τα αποκαλούμενα έγγραφα «Paradise Papers», στα οποία περιλαμβάνονται λεπτομέρειες σχετικά με τις φορολογικές ρυθμίσεις διαφόρων εταιρειών. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει τις πληροφορίες αυτές μόλις καταστούν διαθέσιμες, προκειμένου να εξακριβώσει αν αποκαλύπτουν τυχόν νέα γεγονότα σχετικά με πιθανή χορήγηση κρατικών ενισχύσεων σε αυτές τις εταιρείες.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για τη στήριξη του Κοινοβουλίου στα μέτρα επιβολής του νόμου τα οποία έχει λάβει σε σχέση με το «Google Shopping» και άλλες πρωτοβουλίες στον τομέα της ψηφιακής οικονομίας. Κατόπιν της έρευνας που διενήργησε στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, η Επιτροπή άρχισε έρευνες προκειμένου να αξιολογήσει αν ορισμένες πρακτικές πωλήσεων παρεμποδίζουν τη διαδικτυακή πρόσβαση των καταναλωτών σε αγαθά και υπηρεσίες σε ανταγωνιστικές τιμές σε άλλα κράτη μέλη. Οι έρευνες καλύπτουν τις ηλεκτρονικές συσκευές ευρείας κατανάλωσης, τα βιντεοπαιχνίδια και τις υπηρεσίες ξενοδοχειακής διαμονής. Η Επιτροπή αξιολογεί επίσης τη σημασία των δεδομένων, των αλγορίθμων και άλλων χαρακτηριστικών της ψηφιακής οικονομίας για την επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού.

Όπως έχει ήδη επαναλάβει προηγουμένως, η Επιτροπή θα συνεχίσει να διαδραματίζει βασικό ρόλο στον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε τράπεζες περιορίζονται στο απολύτως αναγκαίο επίπεδο και ότι λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα για την αποκατάσταση της βιωσιμότητας των τραπεζών και την ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Η Επιτροπή συμεριζείται τον στόχο του Κοινοβουλίου για μείωση των κρατικών ενισχύσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα συν τω χρόνω, και είναι έτοιμη να εξηγήσει τις δράσεις της στον συγκεκριμένο τομέα.

Η Επιτροπή μοιράζεται την ευθύνη της επιβολής των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ με τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, οι οποίες λαμβάνουν το 85 % των αποφάσεων με βάση τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της ΕΕ. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για τη στήριξη τόσο του Κοινοβουλίου όσο και του Συμβουλίου στην πρόταση οδηγίας της, η οποία αποσκοπεί στο να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού μπορούν να είναι αποτελεσματικοί φορείς επιβολής των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ. Η Επιτροπή εξέδωσε την πρόταση στις 22 Μαρτίου και αμφότερα τα θεσμικά όργανα σημειώνουν πολύ ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την έγκριση της πρότασης οδηγίας εντός της τρέχουσας θητείας του Κοινοβουλίου.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει τη σημασία την οποία τόσο το Κοινοβούλιο όσο και το Συμβούλιο προσδίδουν στον αποτελεσματικό ανταγωνισμό σε ολόκληρη την τροφική αλυσίδα. Το 2017 η Επιτροπή ενέκρινε δύο συγχωνεύσεις στον αγροχημικό τομέα αλλά μόνον υπό τον αυστηρό όρο της πώλησης σημαντικών δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων σε νέους αγοραστές, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι γεωργοί και οι καταναλωτές θα εξακολουθήσουν να επωφελούνται από τον ανταγωνισμό, ο οποίος αποφέρει προσιτές τιμές και καινοτομία για τα προϊόντα φυτοπροστασίας. Τον Νοέμβριο η Επιτροπή απέστειλε κοινοποίηση αιτιάσεων στην AB InBev σχετικά με την επιβολή περιορισμών στις παράλληλες εισαγωγές των μπιρών της στο Βέλγιο. Το 2017 οι συννομοθέτες αποφάσισαν να τροποποιήσουν την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στον γεωργικό τομέα προβαίνοντας σε τροποποίηση του κανονισμού για την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών στο πλαίσιο του αποκαλούμενου κανονισμού Omnibus. Οι τροποποιήσεις, οι οποίες τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2018, εισήγαγαν ρητή παρέκκλιση από τους κανόνες ανταγωνισμού, μεταξύ άλλων, για τον προγραμματισμό της παραγωγής και τις συμβατικές διαπραγματεύσεις (κοινές πωλήσεις των παραγωγών-μελών μέσω οργανώσεων παραγωγών ή ενώσεων οργανώσεων παραγωγών)

αναγνωρισμένων οργανώσεων παραγωγών ή ενώσεων οργανώσεων παραγωγών σε όλους τους γεωργικούς τομείς υπό καθορισμένες προϋποθέσεις. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις αλλαγές αυτές τις οποίες πραγματοποίησαν οι νομοθέτες στους κανόνες ανταγωνισμού στον τομέα της γεωργίας. Σε συνοδευτική δήλωση, η Επιτροπή εξέφρασε την ανησυχία ότι ορισμένες από τις νέες διατάξεις υπέρ των οργανώσεων παραγωγών θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα και την ευημερία των μικρών γεωργών και το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και να οδηγήσουν σε νομική και διαδικαστική αβεβαιότητα. Η Επιτροπή ή οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού ενδέχεται να χρειαστεί να παρέμβουν εάν, για παράδειγμα, μια οργάνωση παραγωγών, η οποία καλύπτει μεγάλο μερίδιο της αγοράς, επιδιώκει να περιορίσει την ελευθερία δράσης των μελών της.

Η Επιτροπή συνεργάστηκε επίσης ενεργά με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Τον Ιούλιο η Επιτροπή αντάλλαξε απόψεις με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, ιδίως όσον αφορά την επιβολή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στον φορολογικό τομέα και άλλες αποφάσεις που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Η Επιτροπή είναι ευγνώμων για τη στήριξη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων και την ενίσχυση της διαφάνειας των δημόσιων δαπανών σε ολόκληρη την ΕΕ. Την 1η Δεκεμβρίου η Επίτροπος κα Vestager συζήτησε σχετικά με τον αντίκτυπο του ανταγωνισμού στις περιφέρειές μας στο πλαίσιο συζήτησης στην ολομέλεια της Επιτροπής των Περιφερειών. Η Επιτροπή των Περιφερειών εξέφρασε την ισχυρή της υποστήριξη για την επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού σε ολόκληρη την οικονομία και την επέκταση του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, ενώ επανέλαβε τη σημασία των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.

Παροχή υποστήριξης στην ειδική ομάδα για την προετοιμασία και τη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων με το Ηνωμένο Βασίλειο βάσει του άρθρου 50 της ΣΕΕ

Έπειτα από την κοινοποίηση του Ηνωμένου Βασιλείου βάσει του άρθρου 50 της ΣΕΕ, η Επιτροπή άρχισε την προετοιμασία της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού υποστηρίζει την ειδική ομάδα της Επιτροπής για την προετοιμασία και τη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων με το Ηνωμένο Βασίλειο βάσει του άρθρου 50 της ΣΕΕ (TF50) σχετικά με τα μέσα τα οποία έχει στο χαρτοφυλάκιό της (συγκεντρώσεις, αντιμονοπωλιακή νομοθεσία και κρατικές ενισχύσεις) στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία αποχώρησης και τη συμφωνία που θα διέπει τη μελλοντική σχέση με το Ηνωμένο Βασίλειο. Όπως έχει ορίσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, οποιαδήποτε μελλοντική εμπορική συμφωνία θα πρέπει να διασφαλίζει ισότιμους όρους ανταγωνισμού, κυρίως όσον αφορά τον ανταγωνισμό και τις κρατικές ενισχύσεις.